

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

« ____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Комплексна оцінка фінансового стану підприємства та покращення її
показників**

**Виконала: здобувач вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Фінанси, банківська справа та
страхування»
зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
Рондова М.А.**

Керівник: проф. Добровольська О.В.

Дніпро – 2021

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Освітній ступінь магістр
Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.завідувача кафедри Світлана ХАЛАТУР.

« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу здобувача вищої освіти

РОНДОВОЇ МАРИНИ АНДРІЇВНИ

- 1. Тема дипломної роботи** «Комплексна оцінка фінансового стану підприємства та покращення її показників»
керівник роботи Добровольська Олена Володимирівна, д.е.н., професор,
затверджені наказом ДДАЕУ від 8 жовтня 2021 р. № 3181.
- 2. Строк подання здобувачем роботи** – 10 грудня 2021 року.
- 3. Вихідні дані до роботи:** річні звіти СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, виробничо-фінансові плани.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** 1. Теоретичні основи комплексної оцінки фінансового стану підприємства. 2. Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі СТОВ «Дніпро-Н». 3. Шляхи покращення комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства. 4. Висновки і пропозиції.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**
1. Основні результати діяльності підприємства. 2. Основні етапи фінансового аналізу підприємства в українській практиці. 3. Основні етапи фінансового аналізу підприємства в зарубіжній практиці. 4. Динаміка рівня спеціалізації «Дніпро-Н» 2016-2020 роки. 5.

Фінансові результати «Дніпро-Н» 2016-2020 роки. 6. Коефіцієнт оборотності власного капіталу СТОВ «Дніпро-Н» в динаміці за 2016-2020 роки. 7. Рентабельність активів на СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 років. 8. Аналіз показників ліквідності СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 років. 9. Динаміка інших операційних витрат СТОВ «Дніпро-Н». 10. Динаміка витрат на збут СТОВ «Дніпро-Н»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1.	Теоретичні основи комплексної оцінки фінансового стану підприємства	Квітень 2021 р.	
2.	Аналіз фінансового стану підприємства на прикладі СТОВ «Дніпро-Н»	Квітень 2021 р.	
3.	Комплексне оцінювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»	Травень 2021 р.	
4.	Шляхи покращення комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства	Липень 2021 р.	
5.	Економіко-математичне моделювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»	Вересень 2021 р.	
6.	Діагностика банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» як спосіб прогнозування його діяльності	Вересень 2021 р.	
7.	Висновки і пропозиції	Жовтень 2021 р.	
8.	Оформлення роботи	Листопад 2021 р.	

Здобувач _____
(підпис)

Марина РОНДОВА
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Олена ДОБРОВОЛЬСКА.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Фінансова діяльність підприємства та способи її організації	9
1.2. Методи фінансового аналізу сільськогосподарського підприємства, їх особливості	14
1.3. Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємства, основні напрямки його проведення	19
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ СТОВ «ДНІПРО-Н»	25
2.1. Характеристика організаційно-економічної діяльності та майнового стану СТОВ «Дніпро-Н»	25
2.2. Комплексне оцінювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»	35
2.3. Факторний аналіз фінансових результатів підприємства	46
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	60
3.1. Економіко-математичне моделювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»	60
3.2. Діагностика банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» як спосіб прогнозування його діяльності	67
3.3. Основні проблеми фінансового стану підприємства та ефективні напрямки їх вирішення	74
Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	88

РЕФЕРАТ

Тема: «Комплексна оцінка фінансового стану підприємства та покращення її показників».

Магістерська робота: 90 ст., 10 рис., 22 табл., 2 додатки, 51 літературне джерело.

Об'єктом дослідження є процес здійснення комплексної оцінки фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» та шляхи його вдосконалення.

Мета дипломної роботи полягає в аналізі теоретичних та практичних положень стосовно оцінки та вдосконалення фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні аспекти здійснення комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

В ході написання дипломної роботи була досліджена сутність фінансової діяльності підприємства, виділені основні методи комплексної оцінки, був запропонований факторний аналіз та економіко-математичне моделювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н», проведена діагностика банкрутства.

АНОТАЦІЯ

ФІНАНСОВИЙ СТАН, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, БАНКРУТСТВО, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО, КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА.

АННОТАЦИЯ

ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ, ПЛАТОСПОСОБНОСТЬ, БАНКРОТСТВО, СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ, КОМПЛЕКСНАЯ ОЦЕНКА.

SUMMARY

FINANCIAL STATUS, PAYABILITY, BANKRUPTCY, AGRICULTURAL ENTERPRISE, COMPREHENSIVE ASSESSMENT.

ВСТУП

Нестабільність в економіці країни призводить до кризової ситуації та несприятливо впливає на всю сферу її як суспільного, так і економічного життя. Наразі дуже зросла роль в своєчасній та якісній оцінці фінансового стану підприємства, показників його дохідності, платоспроможності, значення ліквідності, фінансової стійкості та знаходження шляхів покращення, вдосконалення та зміцнення фінансової стабільності.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства стала необхідною тому, що прибутковість будь-якого підприємства зазвичай пов'язана з його платоспроможністю. В сучасних умовах кожне підприємство повинно вміти виживати у складних ринкових відносинах, чітко та правильно оцінювати свій виробничий та економічний потенціал, орієнтуватися в побудові стратегії на майбутнє, вміти аналізувати фінансовий стан конкурентів. Саме в цьому зумовлюється актуальність та необхідність в систематичній комплексній оцінці фінансового стану підприємства.

Проблемами визначення сутності та змісту фінансового стану цікавилися такі вчені, як: І. В. Алексєєва, В. Т. Долі, І. М. Бойчик, К.В. Ізмайлова, М. Я. Коробова, А. І. Ковальова, А. В. Коструби, Л.О. Лігоненко, О. В. Павловська та інші. Вони займалися створенням методологічних й теоретичних передумов для розробки методики аналізу та комплексної оцінки діяльності підприємства.

Фінансовий стан підприємства – це таке комплексне поняття, що виступає результатом взаємодії сукупності елементів фінансової системи підприємства, характеризується виробничо-господарськими факторами і комплексом показників, що показують наявність, розподіл та застосування фінансових ресурсів.

Результати фінансового стану підприємства пов'язані з його діяльністю у виробничій, комерційній та фінансово-господарській сфері.

Мета моєї дипломної роботи – обґрунтувати теоретичні основи комплексної оцінки фінансового стану підприємства та практичні рекомендації в забезпеченні його фінансової стійкості.

Досягнути поставленої мети вдалося рахунок виконання таких головних завдань дипломної роботи:

- тлумачення визначення поняття фінансового стану підприємства та ознак його стійкості;
- розгляд методологічних підходів щодо аналізу комплексної оцінки фінансового стану підприємства;
- визначення основних методів оцінювання фінансового стану с/г підприємств, їх особливостей;
- дослідження загальної організаційно-економічної діяльності СТОВ «Дніпро-Н»;
- виділення напрямків аналізування фінансового стану підприємств в зарубіжному досвіді;
- застосування статистичного методу факторного аналізу результатів фінансового стану господарства;
- обґрунтування заходів поліпшення діяльності підприємства на основі результатів оцінки його фінансового стану;
- здійснення діагностики банкрутства підприємства за останні п'ять років;
- прогнозування діяльності підприємства на майбутнє;
- розробка пропозицій щодо підвищення фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н».

Об'єктом дослідження являється процес виконання комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Предмет – теоретичні та практичні погляди в здійсненні комплексного оцінювання фінансового стану на прикладі СТОВ «Дніпро-Н».

Методами дослідження поставленої мети були: горизонтальний та вертикальний аналізи, порівняння, аналіз відносних показників, обчислення відхилення за роками, методи аналізу коефіцієнтів, метод узагальнення отриманих результатів, аналіз за математичними моделями. Для узагальнення теоретичного матеріалу був використаний абстрактно-логічний метод, для подання результатів – графічний або табличний, трендовий метод. Інформаційною базою дослідження стали фундаментальні праці українських і зарубіжних вчених щодо проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства, а також закони України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів, показники фінансової звітності підприємства (п'ять форм), маркетингові дослідження, аналіз аудиторських перевірок, висновки з опитування та інша інформація.

У процесі написання дипломної роботи були використано наступну літературу: монографії, наукові статті, підручники, посібники, матеріали статичної та бухгалтерської звітності роботи СТОВ «Дніпро-Н» за 2016–2021 роки.

Наукова новизна дослідження передбачає визначення основних теоретичних положень, висновків та рекомендації в проведенні комплексної оцінки СТОВ «Дніпро-Н». В дипломній роботі були встановлені такі наукові положення, як:

- обґрунтовано доцільність застосування комплексної оцінки фінансового стану підприємства;
- проаналізовано існуюче методичне забезпечення, що стосується оцінювання фінансового стану підприємств;
- використано процедуру формування системних показників фінансового стану;
- задля оцінки фінансового стану розроблені та застосовані лінійна множинна регресія та кореляційний аналіз;

- доведена доцільність застосованих моделей діагностики банкрутства на практиці;
- запропоноване економічно-математичне моделювання впливу витрат на результат діяльності досліджуваного підприємства тощо.

Практичне значення результатів роботи передбачає систематизацію наукових підходів, створення методичних рекомендацій щодо визначення напрямків удосконалення оцінки фінансового стану досліджуваного підприємства та здатності використання одержаних результатів в практичній діяльності задля підвищення якості прийняття управлінських рішень.

Результати дипломного дослідження були опубліковані в журналі «Агросвіт» - науковому фаховому виданні з питань економіки (№20, жовтень 2021 рік).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансова діяльність підприємства та способи її організації

Фінансова та господарська діяльність підприємства представляє цілу систему форм та методів, що використовують для того аби забезпечити життєдіяльність підприємства в майбутньому. Така діяльність передбачає створення фінансових результатів підприємства [6, с. 291].

Згідно П(С)БО можна підкреслити подальші види діяльності підприємства (рис.1.1):

1. звичайна – будь-яка діяльність на підприємстві;
2. надзвичайна – не схожа на звичайну, відносно якої не передбачається її повторення наступного періоду (стихійне лихо, пожежа).

В свою чергу, звичайна класифікується на:

- операційну, яка являється основним джерелом отримання доходу на підприємстві та пов'язана насамперед з виробництвом та реалізацією продукції;
- інвестиційну, що стосується здобування та продажу довгострокових та короткострокових інвестицій;
- фінансову, яка забезпечує зміну складу та розміру власних та позичкових джерел доходу.

Фінансова діяльність підприємства становить систему, де використовуються різні форми та методології в фінансовому забезпеченні функціонування підприємством. Тобто це така практична фінансова робота, яка полягає в забезпеченні життєдіяльності підприємства, вдосконалення її результатів [25, с. 21].

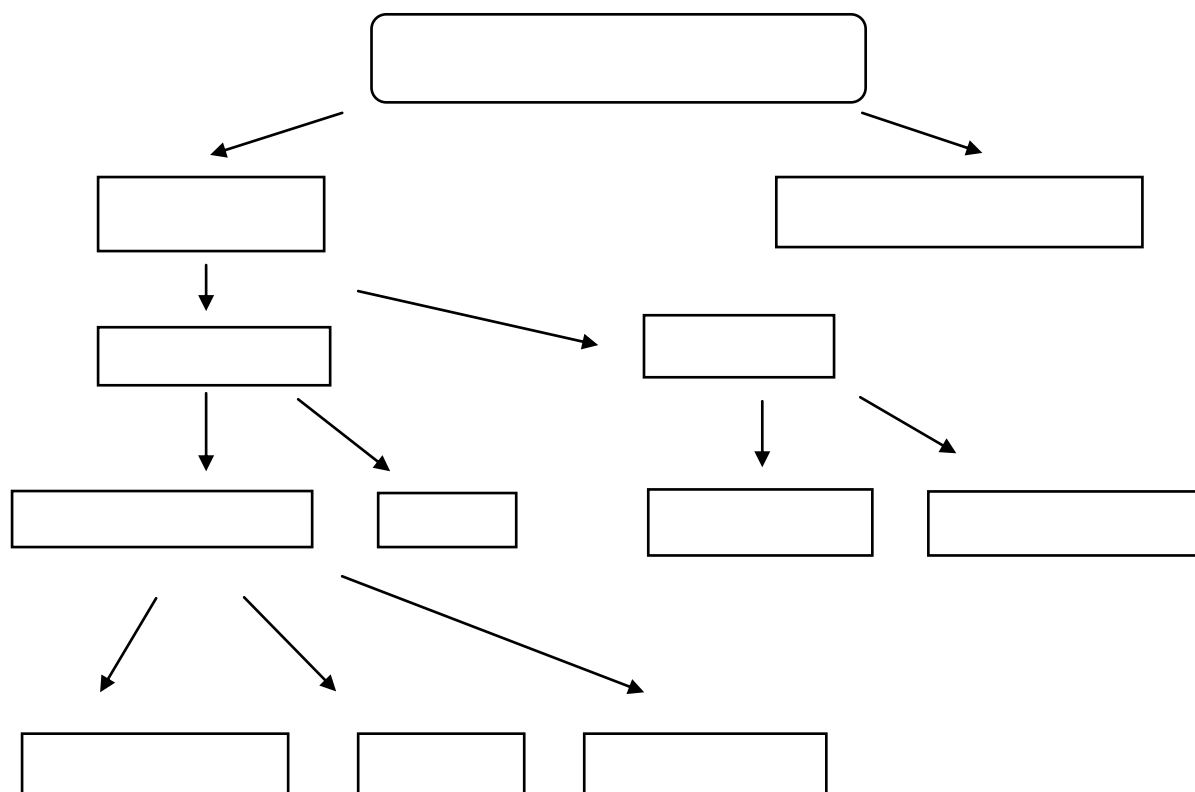

Рис. 1.1. Основні результати діяльності підприємства

Фінансова діяльність підприємства врегульовує такі основні завдання, як [8, с. 792]:

- забезпечення виробничого та господарського обороту продукції;
- знаходження резервів збільшення доходу та прибутку підприємства, підвищення його рентабельності і платоспроможності;
- ліквідування своїх основних зобов'язань;
- мобілізація фінансових ресурсів, достатніх для підвищення власного капіталу, фінансування соціального та виробничого розвитку;
- контроль за здійсненням ефективного розподілу та використання ресурсів підприємства.

Фінансова робота підприємства реалізується завдяки таким основним напрямкам [7, с. 36]:

1. фінансового прогнозування та планування;
2. аналізу та контролю за виробничо-господарською діяльністю;
3. оперативної, поточної фінансово-економічної роботи.

Фінансове прогнозування та планування – найважливіші завдання в фінансовій роботі підприємства. Ця стадія фінансової роботи передбачає вибір грошових коштів, яких буде достатньо для ведення нормальної виробничої та господарської діяльності, можливості отримання цих коштів. В ринкових умовах підприємство має змогу самостійно визначити напрями та розміри використання прибутку, що є в його розпорядженні після оподаткування.

Для того, щоб визначити фінансові ресурси, капітал та основний резерв, на підприємстві складаються фінансовий план. Підставою для прогнозування є величина таких фінансових показників, як: власні оборотні кошти, амортизація, прибуток, сума податків [36, с. 300].

Розробка плану прибутку і планових платежів на підприємстві передбачає перш за все, планування виручки. Від аргументованості та правильності її розрахунку залежить також дійсність основного джерела доходу та розмір прибутку, що був запланований.

Планування витрат - це визначення можливості найбільш економного використання існуючих ресурсів підприємства на одиницю продукції. Збільшення ефективності виробництва найбільшою мірою залежить від зменшення основних витрат виробництва та обігу. Спад величини собівартості продукції за допомогою економії сировини, різних матеріалів, ощадливого використання палива, енергії або ж живої праці дає можливість збільшити кількість продукції, зробити підприємство більш рентабельним, створити можливості для самофінансування та збільшити свій прибуток. Зменшення витрат на одиницю продукції зменшить ціну на неї, а отже – прискорить обертання оборотних коштів [12, с. 493].

Розробляючи план витрат на виробництво та реалізації продукції, до уваги беруться резерви зниження собівартості, такі як:

- покращення застосування основних фондів у виробництві та в результаті, збільшення продукції;

- раціональне витрачання сировини, основних матеріалів, палива, енергії та зменшення витрат на одиницю продукції без погіршення її якості;
- скорочення витрат живої роботи на одиницю продукції завдяки підвищенню науково-технічного прогресу;
- зниження витрат реалізованої продукції через удосконалення форм її збуту;
- ліквідування непродуктивних втрат, втрат від безгосподарності;
- економія адміністративно-управлінської сфери за рахунок раціонально організованого апарату управління.

За допомогою усіх опрацьованих фінансових показників, підприємство складає поточні фінансові плани, оперативні та плани на перспективу [26, с. 140].

Створення та застосування фінансових ресурсів на підприємствах являє собою процес утворення фондів грошових коштів задля фінансового покриття операційної та інвестиційної діяльності, здійснення своїх фінансових зобов'язань перед співучасниками господарських відносин (держава, інші підприємства). Рух грошових потоків відбувається через створення, розподіл та споживання грошових доходів, цільових фондів [14, с. 437].

Аналіз фінансового стану господарства використовується в процесі планування та прогнозу фінансових ресурсів. Підприємство опрацьовує систему показників, за допомогою якої можна було б здійснити оцінку поточних та стратегічних можливостей підприємства.

Аналітична робота підприємства поділена на два основних блоки [47, с. 360]:

1. аналіз фінансових результатів та показників ефективності виробництва;
2. аналіз фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансових результатів підприємства відбувається за допомогою таких напрямків:

- аналіз та оцінка динаміки показників прибутковості;
- розрахунок фінансових результатів від всіх видів діяльності підприємства;
- знаходження чистого прибутку та аналіз його використання;
- вивчення взаємозв'язку витрат, обсягів продукції, руху капіталу та знайденого прибутку;
- аналіз та оцінка впливу інфляційних процесів на фінансові результати;

Аналіз фінансового стану підприємства відбувається за рахунок наступних напрямків [20, с. 269]:

- аналізування складу та динаміки майна за останні роки;
- знаходження рівня фінансової стійкості підприємства;
- розрахунок ліквідності балансу;
- комплексний аналіз й оцінка підприємства за рейтингом.

Поточна й оперативна фінансова робота підприємства спрямована на реалізацію фінансового забезпечення підприємницької діяльності на практиці, постійне підтримування рівня платоспроможності тощо.

Поточна оперативна робота передбачає [18, с. 24]:

1. постійну роботу з покупцями щодо розрахунків за реалізовану продукцію, роботу або ж послуги;
2. завчасні розрахунки за представлені товарно-матеріальними цінностями та послугами із постачальниками;
3. своєчасну оплату податків та інших обов'язкових платежів до бюджету, цільових фондів;
4. здійснення розрахунків стосовно заробітної плати;
5. погашення банківської заборгованості та оплата відсотків;
6. погашення платежів, що пов'язані з фінансовими операціями.

Здійснюючи аналіз та контроль за фінансовою діяльністю підприємства, визначаються основні недоліки та прорахунки, здійснюється

виявлення та мобілізація внутрішньогосподарських резервів, підвищення доходів та прибутків, скорочення витрат виробництва, підвищення рівня рентабельності, покращення фінансової та господарської діяльності підприємства тощо.

1.2. Методи фінансового аналізу сільськогосподарського підприємства, їх особливості

Фінансовий стан підприємства демонструє його здатність підтримувати та оплачувати свою діяльність. Він передбачає забезпеченість в фінансових ресурсах, які є необхідні задля гарного функціонування підприємства, потребу в розміщенні та ефективності їх використання, тісні взаємовідносини з іншими господарюючими суб'єктами, платоспроможність, фінансову стійкість. Фінансовий стан буває стійкий, нестійкий та кризовий. Спроможність підприємства завчасно проводити платежі та підтримувати свою фінансову діяльність, говорить про його гарний фінансовий стан [21, с. 266].

За головну мету в фінансовому аналізі визначають своєчасне виявлення наявних недоліків фінансової діяльності, попередження про них, знаходження резервів їх покращення.

М.Д. Білик зазначає, що: «значна увага фінансовому стану підприємства приділяється тому, що він є результатом діяльності, свідчить про досягнення, а також виявляє передумови розвитку підприємств» [2, с. 493].

Процедурою оцінки фінансового стану можуть займатися саме керівники підприємств, відповідні служби та його засновники, інвестори – аналізують ефективність в застосуванні ресурсів, банки – оцінюють умови кредитування та виявлення ризиків, постачальники – займаються питаннями погашення заборгованості за платежами, податкові інспекції – питаннями розробки плану отримання коштів до бюджету тощо [41, с. 150].

Вивчаючи причини взаємозв'язку показників виробничої, фінансової та комерційної діяльності, можна виконати комплексну оцінку виконання фінансового плану, що стосується надходження фінансових ресурсів, їх використання тощо. Прогноз ймовірних фінансових результатів, економічна рентабельність, розробка моделей оцінки фінансового стану – все це

стосується розгорнутого оцінювання фінансового стану підприємства [17, с. 310].

Повна оцінка фінансового стану підприємства – це визначення його економічного потенціалу, яка ідентифікує місце господарства в економічному середовищі. Вона являє собою характеристику діяльності підприємства, яка отримана при дослідженні великої кількості показників, що визначені на різних стадіях економічних процесів та узагальнюють дані про виробництво і фінансовий стан підприємства. За рахунок комплексної оцінки є можливість оцінити ефективність підприємства у використанні своїх ресурсів, особистого та залученого капіталу, довгострокових і оборотних активів [42, с. 340].

Вона дає змогу зіставити всю інформацію за рядом визначених показників. Така оцінка допомагає кількісно виміряти рівень фінансового стану даного підприємства. Надається можливість порівняння показників за різними періодами, що надає загальну картинку змін в динаміці щодо результатів оцінки фінансового стану підприємства. Відповідно розрахованих значень та відхилень встановлюються сильні й слабкі сфери фінансової діяльності підприємства [11, с. 62].

Задля проведення такого аналізу варто посилатися на такі джерела інформації, як:

- баланс підприємства за плановий та звітні роки (форма №1);
- звіт про фінансові результати та їх застосування у звітному та попередньому роках (форма №2);
- звіт про фінансово-майновий стан (форма №3);
- звіт про витрати виробництва продукції, робіт, послуг;
- розшифрування дебіторської та кредиторської заборгованості;
- звіт про наявність та рух основних фондів підприємства;
- звіт про рух коштів іноземної валюти;
- бізнес-план;

- матеріали маркетингових досліджень;
- аналіз аудиторських перевірок;
- висновки з опитування;
- інша інформація.

Якісний та повний аналіз фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств полягає у виявленні взаємовідношень та взаємозалежностей між показниками, що відображені у звітності [4, с. 150].

Вагомий внесок в розвиток фінансів сільськогосподарських підприємств внесли праці таких вчених, як: В.І. Головка, А.Г. Загородній, Н.І. Демчук, В.П. Клочан, Н.П. Шморгун, Г.В. Савицька, М.Я. Коробов та інших.

Методика оцінювання фінансового стану підприємства не дає можливості в повній мірі оцінити фінансове положення сільськогосподарського підприємства. Тому, в сучасних умовах виникла необхідність у комплексній оцінці фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Вона забезпечує оперативний та якісний аналіз фінансового стану, формує висновок про забезпеченість підприємства всіма потрібними фінансовими ресурсами, що зможуть покращити ефективність його діяльності [34, с. 183].

Зауважимо, що фінанси сільського господарства мають певні особливості, що враховуються в комплексному аналізі його фінансового стану. Через це з'явилася необхідність комплексного підходу щодо створення системи фінансового аналізу с/г підприємств, яка спрямована на формування діючих умов господарювання й інформаційного забезпечення управління ними.

Можна підкреслити такі основні особливості фінансів сільськогосподарських підприємств [9, с. 378]:

- природні;

Природно-кліматичні особливості впливають на зональну спеціалізацію, продуктивність та прибутковість підприємств, тривалість

періоду виробництва, темпи і час проведення робіт, якість продукції, собівартість тощо.

- технологічні і організаційні;

Так як в сільському господарстві поєднано дві галузі (тваринництво та рослинництво) здійснюється різне планування, облік та організація галузей.

- соціально-економічні;

Сучасна практика пропонує купу різних методів аналізу фінансового стану с/г підприємства. Вибір методу, за яким буде здійснена комплексна оцінка залежить від цілей її проведення, основних завдань, можливості мати доступ до облікової та аналітичної інформації, вибору фахівця фінансової аналітики. Обираючи метод здійснення розгорнутої оцінки фінансового стану підприємства, потрібно зупинитися на декількох чинниках: тип економічної системи, ступінь розвиненості ринкових відносин, особливості побудови балансу та інших форм звітності, галузеві особливості, вид діяльності, форму власності підприємства тощо. Методи оцінки можуть здійснюватися паралельно або частково.

Виділяють такі методи або прийоми фінансового аналізу сільського господарства [16, с. 260]:

- горизонтальний (часовий) аналіз;

Горизонтальний аналіз передбачає порівняння кожного значення в звітності з таких же значення у попередньому періоді. Тобто цей метод полягає у зіставленні даних з якісними показниками, нормативами, плановими значеннями.

- вертикальний (структурний) аналіз;

Вертикальний (структурний) аналіз полягає у визначенні фінансових показників в структурному співвідношенні та виявленні впливу кожного з них на загальних результат.

- трендовий аналіз;

Трендовий аналіз забезпечує порівняння показників з минулими роками та визначає лінію тренда, тобто показує їх значення в динаміці для прогнозування можливих цифр у перспективі.

- аналіз відносних показників (коефіцієнтів);

Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) передбачає тісний взаємозв'язок між фінансовими показниками. Можна наголосити на такі основні групи коефіцієнтів: ліквідності, фінансової стабільності, рентабельності, ділової і ринкової активності.

- порівняльний аналіз;

Порівняльний аналіз представляє собою порівняння показників фірми з попередніми періодами, значеннями філій підприємства або ж конкурентами.

- факторний аналіз;

Факторний аналіз полягає в аналізі впливу певних факторів на результат з допомогою побудованих приймів дослідження. Такий метод аналізу може бути як прямим (аналіз), так і зворотнім (синтез).

- аналіз за математичним моделями.

За ними формується узагальнюючий показник – інтегральна оцінка. Найбільш популярними є такі моделі, як: Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера тощо. За їх допомогою можна: оцінити невелику кількість показників, що забезпечать точний результат за низькою трудомісткістю; порівняти різні об'єкти; легко провести розрахунки, адже всю інформація для них міститься у 5 формах звітності; оцінити фінансовий стан господарства, зони ризику, ймовірність банкрутства тощо.

Послідовність в аналізі фінансового стану сільськогосподарського підприємства передбачає спочатку збір потрібних даних, обробка, розрахунок показників, фінансових коефіцієнтів, порівняння значень із нормативними, аналіз їх зміни, формулювання висновків стосовно опрацьованого матеріалу.

Процедура аналізу фінансового стану підприємства відбувається за рахунок оцінки всієї сукупності даних в фінансовій звітності і має велике

значення, тому що інформація, яка міститься в ній – це основа для прийняття наступних рішень з інвестиційної, фінансової та операційної діяльності підприємства [29, с. 138].

Показники фінансового стану аграрного підприємства розраховуються для того, щоб усі, хто має економічні відносини з підприємством, мали представлення про його фінансовий стан, могли знайти всі відповіді на свої питання та визначити чи надійним підприємство є як партнер. Отже, значення показників допомагають прийняти рішення про подальше встановлення економічних відносин.

1.3. Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємства, основні напрямки його проведення

В сучасних умовах кризового стану зросла ймовірність порушення фінансового стану підприємств, а отже, з'явилася необхідність в їх фінансовому аналізі. Це спричинено необхідністю відстежувати забезпеченість підприємства потрібними ресурсами, раціональність їх фінансування та ефективність використання. Забезпечення достатнього рівня фінансових показників допоможе укріпити та підвищити конкурентоспроможність підприємства на ринку, сприятиме в зростанні його прибутковості.

Проблемами визначення сутності та змісту фінансового стану займалися такі зарубіжні вчені, як: Роберт С. Хіггінс, Джоел Р., Річ Гильдерслив, Джей К. Шім та Ніккі А. Даубер, Сігел, Ст. Макклор та інші. Дослідженню методики оцінювання фінансового стану підприємства виділили місце в своїх працях: Джеральд Роберт С., Хіггінс, В. Вайт, Еріх А. Гелферт, Томас Р. Ітільсон, тощо [10, с. 204].

Незважаючи на всі вказані праці, зарубіжна практика не має чіткого набору фінансових коефіцієнтів. Кожен автор виділяє свій склад

використаних показників – інтуїтивно, без точних обґрунтувань, у результаті чого досить важко зробити оцінку фінансового стану підприємства.

Наприклад, Р. Стівен пропонує використовувати дев'ять основних коефіцієнтів, Томас Р. Ітільсон – десять, Річ Гильдерслив – вісім, Роберт С. Хіггінс – сім. Загалом зарубіжні науковці виділяють близько ста фінансових показників.

Переглянувши праці Бріггема І., Грегема Б., Бернстайна Л., Вайтхьорста Ф., можна дійти висновку, що загальне поняття «фінансовий стан» у зарубіжному досвіді не оцінюється, а виконується аналіз діяльності підприємства загалом. При цьому всьому акцентується увага на тому, чи здатне підприємство забезпечувати власну платоспроможність, розраховуватись зі своїми зобов'язаннями, покривати основні витрати діяльності, пропонувати новий продукт на ринку за наявними ресурсами та отримувати дохід [30, с. 296].

Основні етапи проведення фінансового аналізу українського та зарубіжного досвіду мають певні відмінності. Український досвід виділяє такі загальні напрями фінансового аналізу (рис. 1.2):

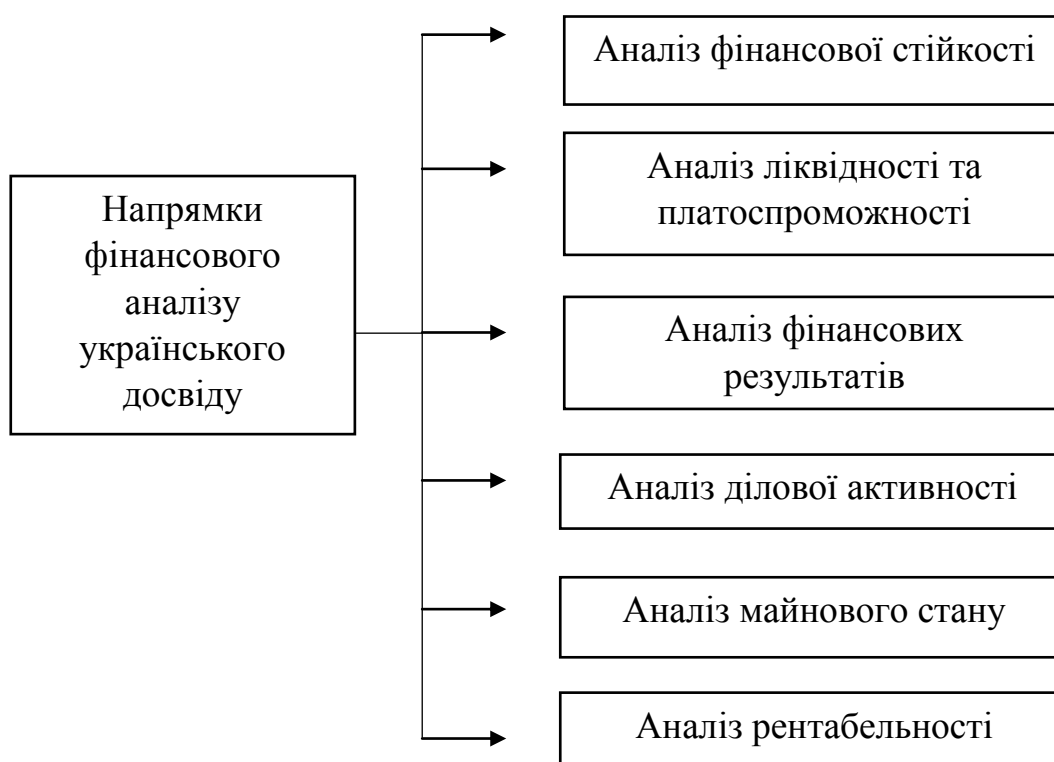

Рис. 1.2. Основні етапи фінансового аналізу підприємства в українській практиці

У зарубіжній практиці оцінку фінансового стану проводять зазвичай шляхом коефіцієнтного аналізу з урахуванням окремих його напрямків. Такий метод є одним із найпоширеніших у фінансово-аналітичній зарубіжній практиці та представляє собою основний інструмент оцінки фінансового стану підприємств. Він спмагає оцінити фінансовий стан різних організацій, не дивлячись на масштаби їх діяльності, визначити ефективність та прибутковість роботи.

Великої популярності набули також: порівняльний аналіз (дані підприємства зрівнюють зі встановленими нормативами або ж з показниками конкурентів), трендовий аналіз, що включає в себе вертикальний й горизонтальний аналіз відносних показників. Широкого застосування набув також факторний аналіз, особливо ефективним виділяється оцінка за рахунок моделі Дю Понту [43, с. 346].

Основні напрямки зарубіжного досвіду представлені на рис. 1.3.

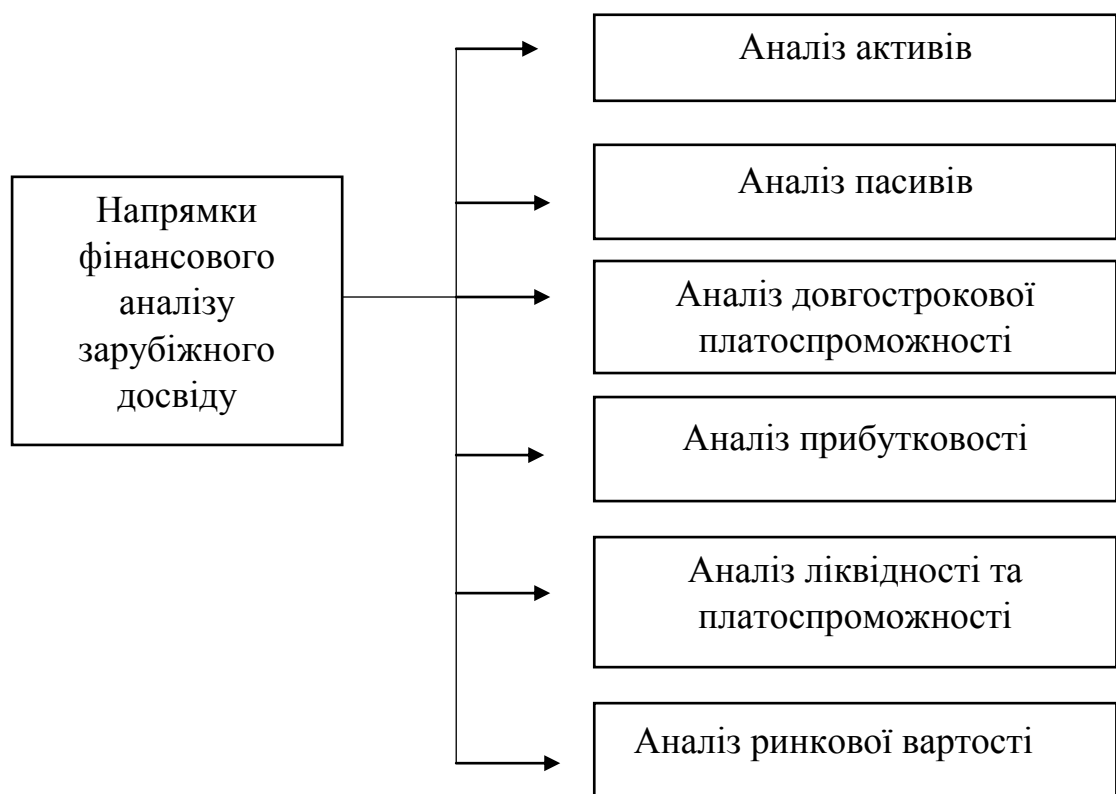

Рис. 1.3. Основні етапи фінансового аналізу підприємства в зарубіжній практиці

Зарубіжний досвід як характеристика майнового стану підприємства виділяє показники оборотності, які визначають ефективність виробничого вкладеного капіталу. Визначенню ліквідності та платоспроможності присвячені не окремі блоки, а один єдиний. Зазвичай розраховуються коефіцієнти швидкої та поточної ліквідності, що збігаються з методикою українських авторів. В свою чергу, аналіз ринкової вартості передбачає розрахунок таких показників, як: прибутковість акцій, коефіцієнт ринкової ціни, коефіцієнт «ціна / грошовий потік» тощо.

Підхід як зарубіжних, так і українських авторів щодо визначення прибутковості підприємства – є аналогічним та має відміну лише у методі розрахунку саме розміру прибутку. Така відмінність спричинена особливостями в податковому та бухгалтерському обліку міжнародних країн.

В Україні аналіз показників фінансової стійкості аналогічний аналізу пасивів у зарубіжній практиці. Проте, окрім спільних показників у міжнародному досвіді виділяють також розрахунок показника покриття процентів за запозиченнями, тобто процесу обслуговування боргу [32, с. 190].

Таким чином, спостерігається достатньо велика кількість відмінностей розрахунку показників фінансового стану підприємства зарубіжних та українських авторів. До основних переваг зарубіжної методики можна віднести: конкретність, простоту, визначеність та інтерпретацію отриманих результатів.

Висновки до розділу 1

1. Фінансова робота підприємства представляє систему, де використовуються різні форми та методи в фінансовому забезпеченні

функціонування підприємством. Тобто це така практична фінансова робота, яка полягає в забезпеченні життєдіяльності підприємства, поліпшення її результатів.

2. Здійснюючи аналіз та контроль за фінансовими операціями підприємства, визначаються основні недоліки та прорахунки, здійснюється виявлення та мобілізація внутрішньогосподарських резервів, підвищення доходів та прибутків, скорочення витрат виробництва, підняття рівня рентабельності, вдосконалення та збагачення фінансової та господарської діяльності підприємства тощо.

3. Аналіз фінансового стану господарства використовується в процесі планування та прогнозування фінансових ресурсів. Підприємство опрацьовує систему показників, за рахунок якої можна була б можливість здійснити оцінку поточних та стратегічних можливостей підприємства.

4. Фінансовий аналіз передбачає підбір, групування та вивчення матеріалу з даними про фінансові ресурси підприємства, необхідні для планових або звітних завдань, їх використання за для подальшої мобілізації тощо. Також під час аналізу розглядають питання пов'язані з формуванням й використанням окремого виду фінансових ресурсів, їх розміщення у різних видах матеріальних цінностей (активів), оцінки платоспроможності й фінансової стійкості підприємства, швидкість обігу коштів тощо. Показники фінансового стану розраховуються для того, щоб усі, хто має економічні відносини з підприємством, мали представлення про фінансовий стан, знайти всі відповіді на свої питання, мали змогу визначити чи надійним підприємство є як партнер. Отже, значення показників допомагають прийняти рішення про подальше встановлення економічних відносин.

5. Для проведення повного фінансового аналізу стану підприємства слід виявити загальні напрями та тенденції загальних показників, що допоможуть різносторонньо оцінити фінансовий стан підприємства. Комплексна та якісна оцінка фінансового стану підприємства – це визначення його економічного потенціалу, яка ідентифікує місце

господарства в економічному середовищі. Вона являє собою характеристику діяльності підприємства, яка отримана при дослідженні великої кількості показників, що визначені на різних стадіях економічних процесів та узагальнюють дані про виробництво і фінансовий стан підприємства.

6. Результати фінансового аналізу дають змогу зіставити всю інформацію за рядом визначених показників. Таке оцінювання допомагає кількісно виміряти рівень фінансового стану даного підприємства. Надається можливість порівняння показників за різними періодами, що надає загальну картинку економічного стану в динаміці.

7. Спостерігається достатньо велика кількість відмінностей розрахунку показників фінансового стану підприємства зарубіжних та українських авторів. До основних переваг зарубіжної методики можна віднести: конкретність, простоту, визначеність та інтерпретацію отриманих результатів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ СТОВ «ДНІПРО-Н»

2.1. Характеристика організаційно-економічної діяльності та майнового стану СТОВ «Дніпро-Н»

«Дніпро-Н» являється сільськогосподарським товариством з обмеженою відповідальністю, де основний вид діяльності – вирощування зернових (окрім рису), бобових та олійних культур. Підприємство розташоване у Дніпропетровській області, Верхньодніпровському районі, с. Пушкарівка. Сільськогосподарське товариство було створено у 2000 році. Діяльність підприємства поділена на такі основні галузі, як:

- Рослинництво;
- Розведення зернових та технічних культур (окрім рису);
- Тваринництво;
- Змішане сільське господарство;
- Послуги у рослинництві і тваринництві;
- Обладнення ландшафту;
- Виробництво цукру.

В період проходження практики визначились такі основні види діяльності підприємства:

- Вирощування бобових культур і насіння олійних культур;
- Розведення ВРХ;
- Розведення вівць і кіз;
- Розведення свиней;
- Допоміжна діяльність у рослинництві;
- Оптова торгівля кормами для тварин, зерном, необробленим тютюном та насінням;

В результаті здійснення сільськогосподарської діяльності підприємство надає таку продукцію:

1. Зерно;
2. Зернобобові;
3. Кукурудза;
4. Соняшник;
5. Силос;
6. ВРХ;
7. Свині;
8. Молоко.

Загальна земельна площа складає 2300 га. Кількість робітників близько 67 працюючих. Підприємство являється юридичною особою з самостійним балансом, печаткою зі своїм найменуванням, штампом, бланками та іншими реквізитами. Також всі засновники СТОВ прописані в статуті, і мають право вийти зі складу в будь-який момент без згоди інших. «Дніпро-Н» веде бухгалтерську звітність та податковий облік свого майна і зобов'язань. Схоронність цих даних є підтвердженням отриманих доходів та необхідні для сплати податків.

Директором підприємства є Кукса Анатолій Іванович. Він має певні завдання та посадові обов'язки, які необхідно виконувати. Наприклад:

- розробка загальних зборів проектів та план дій щодо розвитку економічної та соціальної сфери підприємства;
- затвердження статуту підприємства;
- контроль за дотриманням всіх правил і норм з охорони праці працюючих тощо.

Для того, що охарактеризувати організаційно-економічну структуру господарства слід встановити його розмір і спеціалізацію.

Спеціалізація сільськогосподарського виробництва є процесом виокремлення та створення підприємств або ж галузей для виробництва однорідного виду продукції. Більшість аграрних підприємств зосереджені на

розвитку однієї або багатьох галузей в рослинництві або в галузі тваринництва, поєднуючи їх з додатковими та іншими підсобними галузями. Таким чином формується товарна продукція і визначається виробничий напрям діяльності підприємства [27, с. 405].

Щоб визначити розмір підприємства можна використовувати розміри виробничих ресурсів, наприклад, площу сільськогосподарських угідь, ріллі, кількість працюючих працівників тощо.

Розрахуємо склад та структуру земельних угідь в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Склад та структура земельних угідь на СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2020 р. у % до 2016 р.
	га	%	га	%	га	%	га	%	га	%	
Загальна земельна площа	2297	100	2330	100	2336	100	2340	100	2350	100	102,3
в т. ч. с/г угідь	2297	100	2330	100	2336	100	2340	100	2350	100	102,3
з них ріллі	2152	93,6	2250	96,6	2230	95,5	2230	96,2	2235	95,1	103,8
пасовищ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Приходиться на 1 робітника:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- с/г угідь	34,2	-	34,8	-	34,9	-	33,4	-	33,6	-	-
- ріллі	32,1	-	33,6	-	33,3	-	31,8	-	31,9	-	-

З представлених даних можна наголосити, що площа сільськогосподарських угідь і ріллі протягом 5 років трохи збільшилась. Кількість працівників на підприємстві коливалась. У 2020 році вона становила 70 робітників. Завдяки цьому у 2020 році на одного працівника приходилось на 1 га менше сільськогосподарських угідь, ніж у 2016 році.

На СТОВ «Дніпро-Н» здійснюється виробництво окремих видів продукції в галузях рослинництва і тваринництва. Склад і структура товарної продукції представлена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Склад і структура товарної продукції в СТОВ «Дніпро-Н»

Вид продукції	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Пшениця	6490	20,7	6664,4	17,6	7184,6	19,7	6151,1	15,8	8313,1	23,2
Кукурудза на зерно	4079,4	13,0	5735,7	15,2	9919,1	27,2	9923,9	25,4	6041,6	16,9
Ячмінь	982,0	3,1	1393,7	3,7	857,4	2,4	1083,5	2,8	1490,9	4,2
Овес	584,4	1,9	796,8	2,1	145,5	27,9	313,7	0,8	325,1	0,9
Соняшник	16420,0	52,4	13182,0	34,9	10159,9	28	8610,9	22,1	11760,9	32,8
Ріпак озимий	1397,3	4,5	766,8	15,3	3644,8	9,9	8172,0	21	3321,1	9,2
Інша продукція рослинництва	604,7	1,9	233,7	0,6	302,8	0,83	5,0	0,01	13,8	0,04
Всього по рослинництву	30560,5	97,5	33773,1	89,5	32214	88,3	34260,1	87,9	31266,5	87,2
Інша продукція тваринництва	766,6	2,4	3970,3	10,5	4257,9	11,7	4736,6	12,1	4574,7	12,8
Всього по тваринництву	766,6	2,4	3970,3	10,5	4257,9	11,7	4736,6	12,2	4574,7	12,8
Всього по підприємству	31327,1	100	37743,4	100	36471,9	100	38996,7	100	35841,2	100

Розглянувши таблицю товарної продукції СТОВ «Дніпро-Н», можна підсумувати те, що підприємство займається як продукцією в рослинництві, так і тваринництві. Найбільша питома вага припадає на вирощування соняшника, кукурудзи на зерно та пшениці. В структурі товарної продукції найбільший показник по підприємству всього сягнув у 2019 році – 38996,7 тис. грн. Протягом 2017-2020 років тваринництво займало близько 89%, а рослинництво-11%.

Проаналізувавши структуру товарної продукції з таблиці можна помітити, що великий відсоток займає вирощування соняшника, пшениця та кукурудзи на зерно.

Аби визначити рівень спеціалізації СТОВ «Дніпро-Н» складемо ранжирований ряд (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Ранжирований ряд питомої ваги окремих видів продукції, %

Рік	1	3	5	7	9	11	13	15
2016 р.	52,4	20,7	13,0	4,5	2,4	3,1	1,9	1,9
2017 р.	34,9	17,6	15,3	15,2	10,5	3,7	2,1	0,6
2018 р.	28	27,9	27,2	19,7	11,7	9,9	2,4	0,83
2019 р.	25,4	22,1	21	15,8	12,1	2,8	0,8	0,01
2020 р.	31,8	23,2	16,9	12,8	9,2	4,2	0,9	0,04

Для визначення рівня спеціалізації склали ранжирований ряд.

За допомогою питомої частки окремих галузей структурної товарної продукції підприємства, можна розрахувати рівень спеціалізації підприємства.

Далі зробимо наступний розрахунок за формулою:

$$K = 100 : (\sum PVi (2i - 1)), \quad (2.1)$$

де PVi - питома вага кожного виду товарної продукції;

i – номер кожного виду продукції за їх питомою вагою..

$$K_{2016} = \frac{100}{539,9} = 0,19;$$

$$K_{2017} = \frac{100}{784,3} = 0,13;$$

$$K_{2018} = \frac{100}{643,4} = 0,16;$$

$$K_{2019} = \frac{100}{457,6} = 0,22;$$

$$K_{2020} = \frac{100}{393,6} = 0,25.$$

Значення K до 0,20 говорить про зосередження діяльності на певних операціях, що означає низький рівень спеціалізації господарства; показання від 0,21 до 0,40 — середній; від 0,41 до 0,60 — високий; від 0,61 і більше — означає поглиблену спеціалізацію господарства.

Отже, маємо, що в СТОВ «Дніпро-Н» у 2016-2018 роках був низький рівень спеціалізації, а у 2019 та 2020 роках – середній. В результаті, можна зауважити, що підприємство збільшило свій асортимент продукції, але потребує втілення заходів підняття рівня спеціалізації.

Представимо зміну коефіцієнта спеціалізації за п'ять років в динаміці на рисунку 2.1.

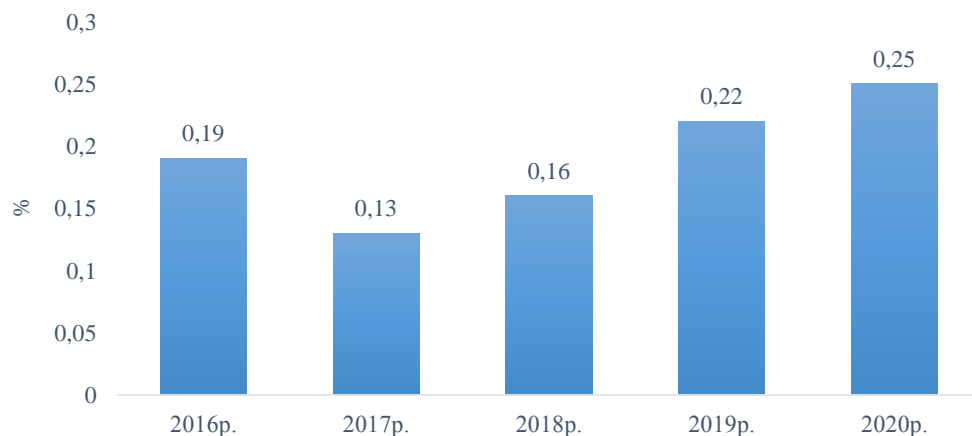

Рис. 2.1. Динаміка рівня спеціалізації «Дніпро-Н» 2016-2020 роки

Щодо вдосконалення внутрішньогосподарської спеціалізації підприємства, то можна виконати наступні задачі: максимально збільшити виробництво продукції кожного підрозділу, більш ефективно застосовувати виробничі фонди та трудові ресурси, підвищувати показники ефективності виробництва.

Економічна ефективність підприємства є ключовим засобом техніко-економічного обґрунтування в управлінських рішеннях стосовно організації інвестиційної діяльності, оптимізації витрат ресурсів, удосконаленні політики цін.

Основними показниками економічної ефективності підприємства є його забезпеченість основними виробничими фондами та результативність у використанні. Їх основною метою є максимізація не прибутку, а чистого доходу на одного зайнятого працівника на підприємстві. Економічна ефективність аграрного виробництва визначається як народногосподарська ефективність, економічна ефективність галузей і виробництва окремих продуктів, а також господарської діяльності аграрних підприємств і окремих заходів [5, с. 686].

Залежно від цього використовують різні економічні показники, які повинні бути органічно взаємопов'язані і відповідати критерію ефективності. До таких показників відносять фондозабезпеченість, фондівіддача, фондоємкість і фондоозброєність.

Динаміка основних та оборотних засобів СТОВ «Дніпро-Н» представлена в таблиці 2.4.

З таблиці маємо, що середній показник вартості основних фондів за рік збільшився більш, ніж вдвічі. Також спостерігається збільшення фондозабезпеченості та фондоозброєності в два рази. Такі зміни показують на підвищення продуктивність праці на підприємстві.

Показник фондівіддачі коливається. Порівняно з 2016 роком у 2020 році фондівіддача зменшилася більш, ніж на 50%. Отже, це говорить нам про те, що у 2020 спостерігалось недостатньо ефективне використання основних фондів. У 2016-2018 роках основні засоби використовувалися ефективно і раціонально. Фондомісткість збільшилась в 2 рази, на що показує збільшення валової продукції. Вартість оборотних фондів також зросла на 64,3%.

Таблиця 2.4.

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення 2020 р. до 2016 р.,%
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	6870	9287	11679	13441	15189	221,1
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	10944	12859	13092	14526	18383	168
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	299	424	500	574	646,3	216,2
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн.	102,5	138,6	174,3	192	217	211,7
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних фондів, грн.	550	410	320	300	250	45,5
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	20	20	030	30	40	200
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	476	552	560	621	782	164,3

Проаналізуємо динаміку трудових ресурсів та ефективність їх використання в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання в СТОВ
«Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення 2020 р. до 2016 р., %
Валова продукція в порівняних цінах 2000 р., тис. грн. - всього:	37460	38200	37349	40599	38560	103
в т.ч. в рослинництві	26222	26740	26144	28419	26992	103
в тваринництві	11238	11460	11205	12180	11568	102
Середньорічна кількість працівників, чол. – всього:	67	67	67	70	70	104
в т.ч. в рослинництві	50	50	50	50	50	100
в тваринництві	17	17	17	20	20	117
Прямі затрати праці, тис. люд.- год. – всього:	121940	121940	121940	127400	127400	105
в т.ч. в рослинництві	91000	91000	91000	91000	91000	100
в тваринництві	30940	30940	30940	36400	36400	117
Річна продуктивність праці, тис. грн. – всього:	0,31	0,31	0,31	0,32	0,30	96
в т.ч. в рослинництві	0,41	0,42	0,41	0,45	0,42	102
в тваринництві	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	91

Дослідивши динаміку трудових ресурсів та достатню ефективність в їх використанні за 2016-2020 роки на СТОВ «Дніпро-Н», можна спостерігати збільшення масштабів виробництва та реалізації продукції.

Здійснено аналіз основних показників виробничо-господарської діяльності нашого підприємства в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Основні показники виробничо-господарської діяльності СТОВ
«Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у % до 2016 р.
Приходиться на 100 га с/г угідь, тис. грн. - основних фондів	299,1	398,6	499,9	574,4	646,3	216,1
- прямих затрат праці	5308	5233	5220	5421	5421	102,1
Вироблено валової продукції в співставних цінах, тис. грн в розрахунку на: - 100 га с/г угідь	1630	1639	1599	1735	1640	100,7
- 1 грн. основних фондів	5,5	4,1	3,2	3,0	2,5	45
- 1 середньорічного робітника	559	570	557	580	550	98
Урожайність - соняшника	28,7	28,9	30,1	31,3	32,0	111,5
- зернових і зернобобових	44,8	44,9	45,2	46	45,0	100,4
Рівень рентабельності, %	8,8	9,3	8,4	8,9	8,9	0,1

Розраховавши основні показники виробничо-господарської діяльності підприємства, маємо, що у 2020 році на 100 га с.-г. угідь припадає на 116,1 % основних фондів більше, аніж у 2016 році та прямих затрат на 0,2 % більше відповідно. Кількість виробленої валової продукції в співставних цінах в розрахунку на 100 га с.-г. угідь збільшилась 0,7%, на 1 грн. основних фондів на 45%, на 1 середньорічного робітника зменшилась на 2%. В свою чергу урожайність соняшника, зернових і зернобобових збільшилась на 11,5% та 2%. Рівень рентабельності зріс, але не суттєво.

2.2. Комплексне оцінювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»

Комплексна оцінка фінансового стану представляє характеристику показників, що вказують на основні економічні процеси та дані про виробництво підприємства. За допомогою розрахунків можливо оцінити наскільки ефективним є підприємство, чи є воно рентабельним та платоспроможним, як використовую свої ресурси для виконання своєї мети.

Організація фінансової роботи СТОВ «Дніпро-Н» здійснюються за допомогою самофінансування, банківського та комерційного кредитування, бюджетного фінансування та інших способів забезпечення грошовими коштами.

Управління фінансами підприємства передбачає собою здійснення операційної, фінансової чи інвестиційної діяльності та надання певних послуг, задля досягнення максимально можливого застосування фінансових ресурсів й отримання прибутків [28, с. 9].

Процедуру проведення оцінки фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» виконують за допомогою інформаційної бази, як сукупності даних про зовнішній та внутрішній фінансовий стан підприємства. Дана інформація міститься в п'яти основних формах звітності:

- Формі 1. Балансі (Звіті про фінансовий стан);

- Формі 2. Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід);
- Формі 3. Звіті про рух грошових коштів;
- Формі 4. Звіті про власний капітал;
- Формі 5. Примітках до річної фінансової звітності.

За даними фінансової звітності проаналізуємо фінансовий стан СТОВ «Дніпро-Н» в таблицях 2.7-2.11:

Таблиця 2.7

Динаміка показників майнового стану СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. від 2016 р., +/-
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,455	0,273	0,134	0,153	0,111	-0,34
Частка основних засобів в активах	0,365	0,464	0,474	0,483	0,427	+0,06
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,297	0,255	0,274	0,274	0,293	0,00
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,555	0,526	0,556	0,537	0,668	+0,11
Частка оборотних виробничих активів	0,354	0,247	0,296	0,274	0,388	+0,04
Коефіцієнт мобільності активів	1,703	1,106	1,091	1,045	1,337	-0,37

Аналізуючи показники майнового стану можна помітити, що частка основних засобів в активах збільшилась на 0,06, що вказує на підвищення виробничої інтенсивності підприємства. Проте, коефіцієнт оновлення основних засобів зменшився на 0,34. Така тенденція показує на низький рівень їх оновлення. Коефіцієнт зносу залишився незмінним. Частка

оборотних виробничих фондів в обігових коштах має нахил до збільшення на 0,11, що вказує на спрямування фінансових ресурсів у сферу виробництва.

Отримані результати розкривають фінансовий стан підприємства, що обумовлений його діловою активністю. Охарактеризуємо основні коефіцієнти ділової активності на підприємстві «Дніпро-Н» в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка показників ділової активності СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. від 2016 р., +/-
Оборотність активів (обороти), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	1,744	1,454	1,625	1,341	1,059	-0,65
Фондовіддача	4,546	3,447	3,277	2,745	2,245	-2,11
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	2,866	2,516	2,925	2,595	2,003	-0,86
Період одного обороту обігових коштів (днів)	125	143	123	138	180	+55
Коефіцієнт оборотності запасів (обороти)	3,016	2,414	2,954	2,837	2,276	-0,75
Період одного обороту запасів (днів)	119	149	122	125	159	+40
Коефіцієнт оборотності готової продукції (оборотів)	11,524	9,073	11,075	10,459	11,024	-0,48
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	10	16	7	14	47	+37
Період операційного циклу (днів)	129	165	129	139	206	+77
Період фінансового циклу (днів)	119	149	122	125	159	+40
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,156	2,137	2,827	2,454	2,450	-1,75

Проаналізувавши ділову активність «Дніпро-Н», можна засвідчувати, що коефіцієнт оборотності активів зменшився на 0,65. Відповідно, швидкість обороту сукупного капіталу підприємства стала меншою і обмежені ресурси використовувалися менш ефективно у 2020 році.

Протягом 2016-2020 років фондівдача зменшилась на 2,11. Такі дані вказують на необхідність підприємства більш раціонально споживати основні засоби. Коефіцієнт оборотності обігових коштів також зменшився на 0,86. Таке падіння повідомляє нам про те, що у 2016 році підприємство виконувало свою роботу більш інтенсивно, аніж у 2020 році. Період одного обороту обігових коштів збільшився на 55, а період одного обороту запасів на 40,29, що є негативною тенденцією. Коефіцієнт оборотності запасів зменшився на 0,75. Такі дані вказуються на послаблення політики управління запасами підприємства.

Коефіцієнт оборотної готової продукції зменшився на 0,48, що вказує на недостатню ефективність збутової політики в останні роки. Однак, період погашення кредиторської заборгованості протягом п'яти років зріс на 37, що є негативним явищем для підприємства. Відповідно зріс й період операційного циклу на 77.

Показник оборотності власного капіталу продемонстрував нам не достатньо ефективне управління власним капіталом підприємства. На СТОВ «Дніпро-Н» показник зменшився на 1,75.

Зобразимо показник власного капіталу для підприємства в динаміці за п'ять останніх років на рис. 2.2.

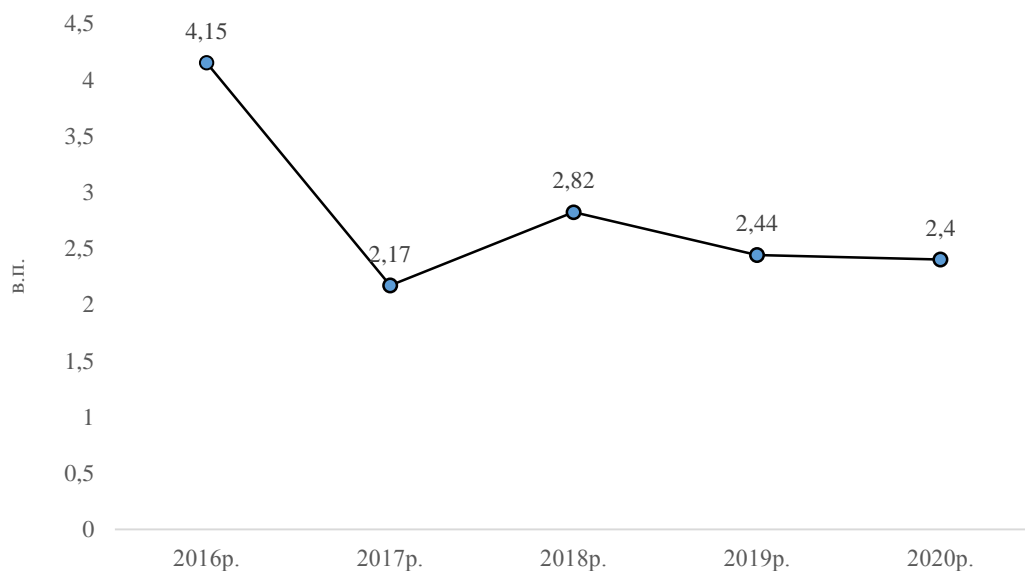

Рис. 2.2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу СТОВ «Дніпро-Н» в динаміці за 2016-2020 роки

Аналізуючи показник на рис. 2.2., зауважимо на необхідності підприємства націлити свою увагу на підвищення продуктивності його роботи та більш раціональне використання власного капіталу.

Взаємини прибутку підприємства з основними факторами його виникнення демонструють показники рентабельності. Вони допомагають охарактеризувати ефективність реалізації продукції на підприємстві, а саме визначити рівень віддачі активів та ступінь використання капіталу.

Г. І. Андреева трактує, що: « показники рентабельності відображають роботу підприємства загалом, показують прибутковість різних сфер та напрямів діяльності, визначають окупність витрат тощо» [3, с. 160].

На основні даних фінансової звітності, а саме: форми №1 «Баланс» та форми №2 «Звіт про фінансові результати», наведемо динаміку показників рентабельності СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників рентабельності СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. від 2016 р., +/-
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	15,406	13,445	12,855	0,148	0,552	-14,87
Рентабельність власного капіталу	36,766	28,842	23,741	0,618	1,196	-35,59
Рентабельність виробничих фондів	22,164	18,635	17,251	0,234	0,679	-21,46
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	19,057	9,331	0,331	0,123	0,448	-18,59
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	10,754	13,127	13,522	5,660	6,546	-4,18
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	8,867	9,341	8,417	0,134	0,428	-8,38
Коефіцієнт реінвестування	100	100	100	100	100	+0,00
Період окупності капіталу	6,496	7,434	7,782	555	192,31	+185,82
Період окупності власного капіталу	2,722	3,417	4,242	555	86	+83,49

Показники рентабельності на підприємстві зменшувались протягом всього періоду дослідження (рис. 2.3). Така негативна тенденція за 2016-2020 роки наголошує на зменшенні суми чистого прибутку та менш ефективному використанні капіталу підприємства. Період окупності капіталу збільшився

вдвічі, що свідчить про збільшення періоду його компенсування заробленим прибутком. Позитивним явищем є значення коефіцієнту реінвестування, який становив 100% за всі п'ять років. Отже, за 2016-2020 роки було реінвестовано 100% чистого прибутку на підприємстві.

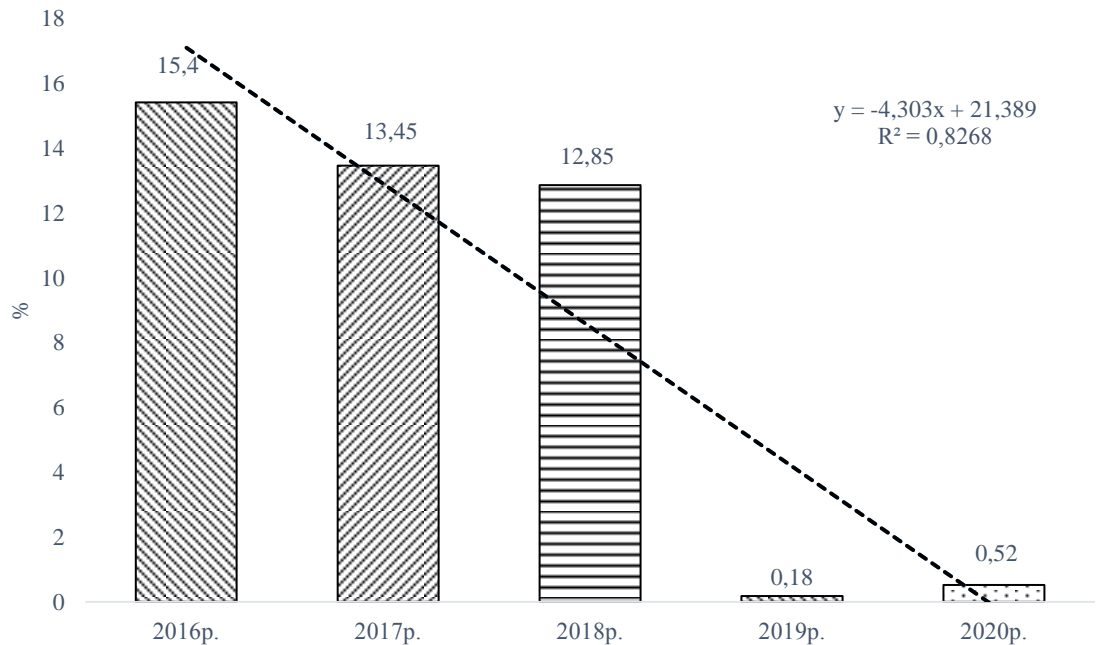

Рис. 2.3. Рентабельність активів на СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 років

Оцінка фінансового стану підприємства включає в себе також аналіз показників фінансової діяльності підприємства. Відповідні значення являються розрахунками, що використовують задля формування фінансової структури підприємства.

Аналіз показників фінансової діяльності допомагає визначити чи здатним є підприємство відповідати за свої зобов'язання завдяки власним коштам, чи значно залежить від позикових.

Динаміка показників фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н» за п'ять останніх роки представлена в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка показників фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р від 2016 р., +/-
Власні обігові кошти, млн. грн. (робочий, функціонуючий капітал)	2,489	1,120	2,918	0,681	-0,698	-1,791
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,614	0,063	0,149	0,035	-0,032	-0,57
Маневреність робочого капіталу	0,644	0,432	0,394	0,393	0,542	-0,10
Маневреність власних обігових коштів	0,154	0,201	0,185	0,542	-0,202	-0,05
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	0,110	0,073	0,242	0,043	-0,042	-0,06
Коефіцієнт покриття запасів	1,114	1,202	1,244	1,228	1,256	+1,16
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,422	0,513	0,527	0,541	0,412	-0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	2,337	1,985	1,742	1,927	2,444	+0,07
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,283	0,095	0,139	0,041	-0,055	-0,23
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,538	0,439	0,453	0,491	0,591	+0,01
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	1,337	1,991	2,473	2,034	1,422	+0,05
Коефіцієнт фінансової стійкості	8,944	11,952	0,529	0,512	0,412	-8,53

Проаналізувавши динаміку фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, наголосимо на тому, що власні обігові кошти зменшилися на 1791 тис. грн, що відмічає зменшення можливості розширяться. Через таку динаміку підприємство змушене запозичувати кошти у зовнішніх джерел формування майна (кредити, позики).

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами у 2020 р. зменшився на 0,57. В зв'язку з цим «Дніпро-Н» здатне профінансувати лише 3% усіх оборотних активів за допомогою власного капіталу.

Маневреність робочого капіталу зменшилась на 0,10. Зменшується також маневреність власних обігових коштів на 0,05. Тому, підприємство у 2020 році формувало свій оборотний капітал за рахунок кредиторів.

Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів зменшується на 0,06, тобто запаси, що мають меншу ліквідність у складі оборотних активів недостатньо забезпечені довготривалими постійними джерелами фінансування.

Коефіцієнт покриття запасів збільшився на 1,16. Отже, на підприємстві є достатньо власних джерел для покриття витрат на виробничий та збутовий процес.

Коефіцієнт фінансової незалежності трохи зменшився, що є несуттєвим. Спостерігається підвищення фінансової залежності СТОВ «Дніпро-Н» у 2020 році. Протягом досліджуваного періоду збільшується значення коефіцієнта маневреності власного капіталу на 0,23. Такі дані говорять про достатню кількість власних фінансових ресурсів, щоб профінансувати необоротні та частину оборотних активів.

Збільшився рівень левереджа підприємства, на що вказало нам збільшення коефіцієнта концентрації позикового капіталу на 0,01. Коефіцієнт фінансування показує здатність підприємства виконувати свої зобов'язання в перспективі. Проте, у 2020 році підприємство стало менш платоспроможним порівняно з 2016 роком.

Задля проведення оцінки фінансового стану підприємства доречно розраховувати показники ліквідності. Ліквідність показує чи здатним є підприємство швидко продавати активи й отримувати грошові ресурси для виконання власних зобов'язань.

Сприятливі значення показників варіюються в залежності від галузі підприємства, тому що насамперед пов'язані з структурою активів. Нестача ліквідності може спричинити продаж вкладень та активів підприємства, в найгіршому випадку – призведе до банкрутства.

Розрахуємо показники ліквідності (платоспроможності) для СТОВ «Дніпро-Н» в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка показників ліквідності (платоспроможності) СТОВ «Дніпро-Н»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення 2020 р. від 2016 р., +/-
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,233	1,101	1,273	1,053	1,001	-0,23
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,073	0,061	0,113	0,120	0,053	-0,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,021	0,011	0,041	0,023	0,011	-0,01
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської	0,523	0,474	7,042	0,465	3,851	+3,33

Отже, проаналізувавши дані, варто сказати про те, що на досліджуваному підприємстві достатня кількість обігових коштів задля погашення річної заборгованості, адже коефіцієнт поточної ліквідності в 2020 році становив 1.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2020 р. у порівнянні з 2016 р. зменшився на 0,01, що характеризує не високу готовність підприємства миттєво сплатити свою короткострокову заборгованість.

Зобразимо платоспроможність СТОВ «Дніпро-Н» в динаміці за п'ять років на рис. 2.4.

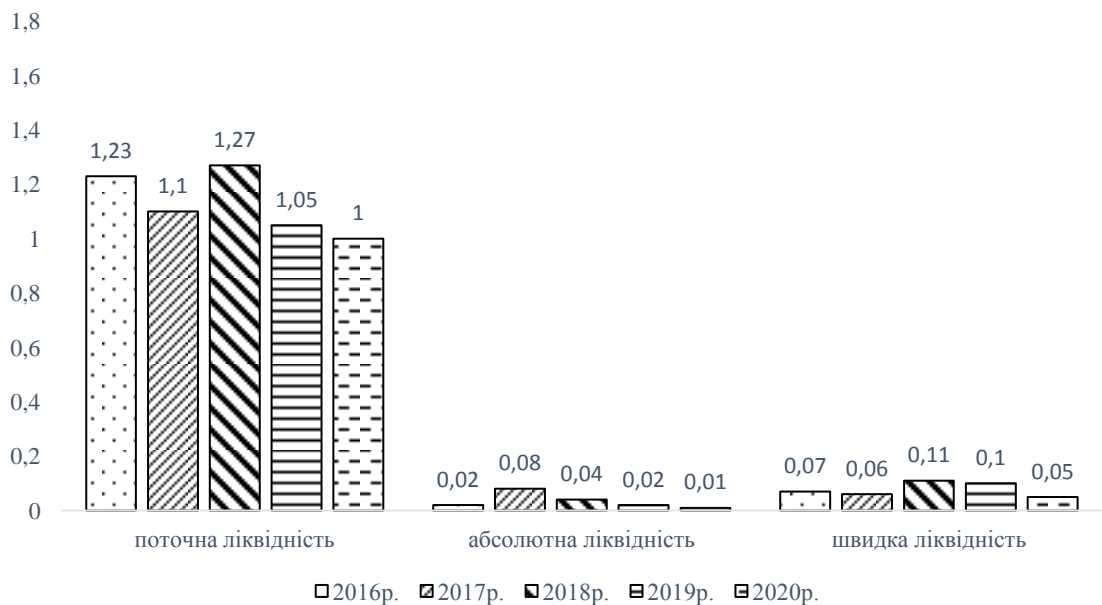

Рис. 2.4. Аналіз показників ліквідності СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 років, в. п.

За співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості, можна визначити те, що на підприємстві здатність відповідати за свої зобов'язання зменшилась. Таке високе значення може говорити нам про активне кредитування для розширення ринків збуту підприємства.

2.3. Факторний аналіз фінансових результатів підприємства

За сучасного стану економічної сфери в Україні для господарюючого суб'єкта стало популярним реалізувати принципи самоокупності і самофінансування. Для їх реалізації необхідним є організація таких фінансових результатів підприємства, які були б завершення одного циклу і початком іншого.

Фінансові результати становлять різницю виручки та витрат на підприємстві. Виділяють чимало класифікаційних критеріїв фінансових результатів: позитивні (прибуток), негативні (збиток), нульові.

Згідно з П (С) БО № 3 "Звіт про фінансові результати" складається з [1, с. 172]:

- фінансових результатів операційної діяльності;
- фінансових результатів інвестиційної діяльності;
- фінансових результатів фінансової діяльності;
- фінансових результатів надзвичайних подій.

Фінансові результати необхідні за для зміцнення бюджету, підвищення інвестиційної привабливості, ділової активності тощо. Будь-яке підприємство самостійно створює план доходів та витрат, за яким організовує наявні фінансові ресурси. Вкладаючи раціонально гроші, підприємство отримує кінцевий бажаний результат-прибуток. Чим більшими є фінансові результати підприємства, тим ефективнішою є його робота. Для того аби знайти фінансовий результат за звітний період слід зрівняти доходи цього періоду і понесені за ним витрати.

Доходи організації - це грошові і не грошові кошти, що підприємство одержує як нагороду за ведення різних видів діяльності. Точніше сказати, це зменшення зобов'язань та збільшення активів підприємства.

До доходів від звичайних видів діяльності належать: виручка від продажу товарів, оплата виконаної роботи та наданої послуги, дебіторська заборгованість, ліцензійні платежі, орендна плата і роялті.

До групи інших доходів включається прибуток, отриманий підприємством в результаті спільної діяльності, кредиторська заборгованість з вичерпаним терміном позовної давності і деякі інші види доходів.

Під витратами організації розуміється зменшення економічних вигід через вибуття активів і появи зобов'язань, які призведуть до зменшення капіталу даного організації.

До основних завдань аналізування фінансових результатів підприємства відносять [13, с. 236]:

- знаходження основних можливостей отримання прибутку підприємства в залежності від спеціалізації;
- динаміка прибутку та джерел його формування;
- вплив факторів та оцінка якості бажаного прибутку;
- знайдення резерву підвищення суми прибутку і підвищення прибутковості бізнесу;
- оцінка роботи господарства з використанням усіх можливостей збільшення прибутку.

Виділяють чималу кількість показників фінансових результатів на підприємстві. Для початку проаналізуємо динаміку доходів підприємства протягом 2016-2020 років (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка доходів СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, млн. грн

Вид доходу	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у % до 2016 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	31,325	32,321	38,180	37,057	36,796	117,5
Інші операційні доходи	0,390	0,061	0,151	0,124	0,018	4,6

Дивлячись на резерви максимізації прибутку, можна акцентувати на тому, що прибуток підприємства залежний як від його доходів, так і від витрат.

Проаналізувавши таблицю доходів, підкреслимо, що на підприємстві за п'ять років чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 17,5%.

Інші операційні доходи підприємства зменшились на 95,4%. Доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів та надзвичайних доходів підприємство протягом 2016-2020 років не отримувало.

В таблиці 2.13 проаналізуємо динаміку витрат на підприємстві за останні п'ять років. Для проведення розрахунків застосуємо дані фінансової звітності форми №2 «Звіт про фінансові результати».

Таблиця 2.13

Динаміка витрат СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, млн. грн

Вид витрат	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у % до 2016 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	25,352	25,112	30,847	32,584	32,509	128,2
Адміністративні витрати	0,712	0,715	0,847	1,086	1,204	169,1
Витрати на збут	0,478	0,336	0,229	0,361	0,069	14,4
Інші операційні витрати	1,808	1,963	1,359	1,075	0,617	34,1
Фінансові витрати	0,589	1,246	1,835	2,024	2,237	379,8

Аналіз витрат СТОВ «Дніпро-Н» показує нам, що відбулося збільшення за статтями собівартість продукції, що є реалізована, адміністративні та фінансові витрати на 28,2%, 69,1% а 279,8% відповідно. Структура витрат «Дніпро-Н» є досить типовою для сільськогосподарського виробничого підприємства, переважають фінансові витрати. Зменшились витрати на збут та інші операційні витрати на 85,6% та 65,9%. Підприємство

зменшило витрачання ресурсів на оплату штрафів, пені, розробок тощо. Збільшилися витрати з оплати праці, на соціальні заходи й амортизація. Статті витрати від участі в капіталі та інші витрати – відсутні.

Отже, можна помітити, що підприємство збільшило свої витрати по основній діяльності і з'явилась гостра необхідність у їх зменшенні. Тому перед СТОВ «Дніпро-Н» постає задача вірно сформуванню цінову стратегію на підприємстві та вибрати прийнятний обсяг виробництва. У зв'язку з конкуренцією слід підкреслити оптимізацію витрат, що дасть змогу збільшити суму прибутку в майбутньому.

Кінцевий результат роботи будь-якого підприємства – це прибуток. Він формується з фінансових результатів від реалізації і доходів від операційних і позареалізаційних результатів, з урахуванням суми витрат за цими операціями. Фінансовий стан підприємства залежний насамперед від результатів діяльності у виробничій сфері, комерційній та фінансово-господарській.

Результати фінансової діяльності підприємства характеризують за рахунок суми отриманого прибутку і рівня рентабельності. Прибуток підприємства здобувають від реалізації продукції й інших видів діяльності на підприємстві [19, с. 220].

Підсумуюмо виконані вище розрахунки, проаналізувавши динаміку фінансових результатів підприємства за п'ять років (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Фінансові результати «Дніпро-Н» 2016-2020 роки, млн. грн

Фінансовий результат	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у % до 2016 р.
Валовий прибуток	5,973	7,209	7,333	4,473	4,287	71,8
Фінансовий результат від операційної діяльності	3,365	4,256	5,049	2,075	2,415	71,8
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	2,776	3,010	3,214	0,051	0,178	6,4
Фінансовий результат від звичайної діяльності	2,276	2,468	2,635	0,042	0,146	6,4
Чистий прибуток	2,776	3,010	3,214	0,051	0,178	6,4

Виконавши розрахунки, можна помітити, що фінансовий результат підприємства мав спадаючу тенденцію в порівнянні з 2016-2018 роками. Розглянувши таблицю 2.3, дійдемо висновку, що на досліджуваному підприємстві у 2019 досить зменшився чистий прибуток. Це відбулося через зменшення доходу від реалізації товарів (послуг), зменшення чистого доходу від реалізації товарів (послуг) та валового прибутку. Лідером за п'ять років був 2018 рік. Це спричинено загалом значною сумою збитків у 2019 році та зменшенням чистого прибутку, як результату пройденої роботи (рис. 2.5).

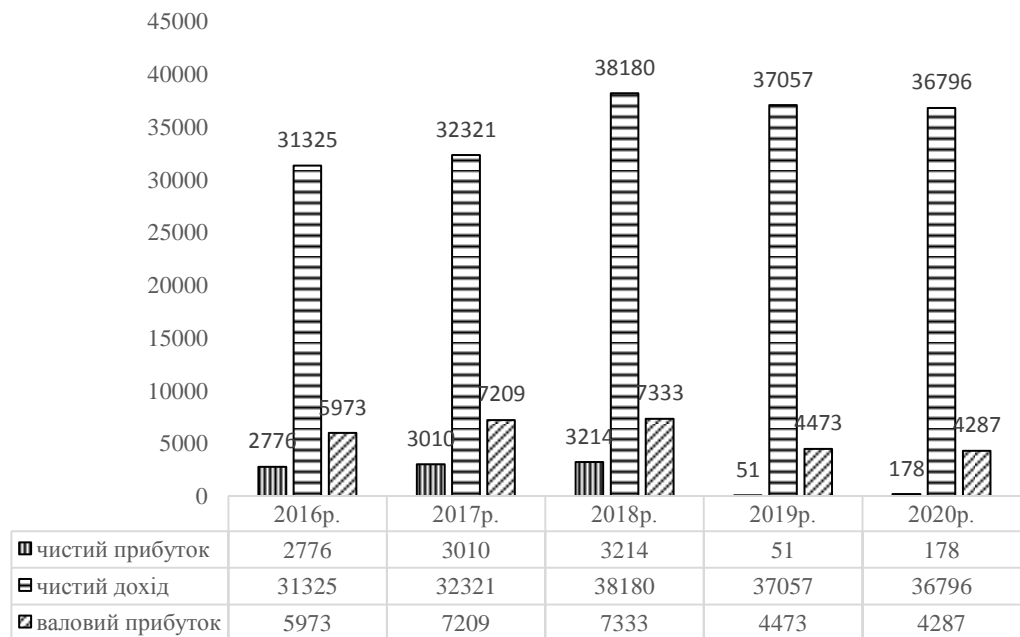

Рис. 2.5. Фінансові результати «Дніпро-Н» 2016-2020 роки, тис. грн.

Такі результати вказують на негативний відбиток, який був викликаний відповідними подіями останніх років, які ще не були ліквідовані. Проте політика підприємства передбачає жорстку економію витрат за для отримання зростання фінансового результату у 2020 році, порівняно з 2019 роком. Варто відмітити позитивні тенденції за всіма показниками останній рік. Беззаперечно, отримані дані підкреслюють поступове покращення загальної прибутковості.

На розмір чистого прибутку як результату фінансової діяльності підприємства, має вплив чимала кількість факторів. Задля більш детального їх визначення застосуємо методику детермінованого факторного аналізу загальних показників фінансових результатів.

І. Ф. Полещук вважає, що: «факторний аналіз – це комплексна та системна оцінка, вивчення і вимірювання впливу факторів на різні результативні показники» [15, с. 57].

Механізм здійснення детермінованого факторного аналізу можна репрезентувати так [25, с. 21]:

- обґрунтувати факторну модель результативного показника;

- вибрати методичний спосіб факторного аналізу;
- розрахувати впливання факторів на перемену результативного показника за рахунок даних планових та фактичних показників;
- пояснити одержані результати задля погодження управлінських рішень.

Задля більш детального впливу факторів на чистий прибуток, здійснимо факторний аналіз показників фінансових результатів діяльності СТОВ «Дніпро-Н». Для цього застосуємо дані фінансової звітності форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за останні два роки (табл.2.14).

1. Факторний аналіз показника валового прибутку або збитку:

$$ВП=ЧД-С,$$

(2.1)

де ЧД-чистий дохід;

С- собівартість.

Фактори збільшення (зменшення) валового прибутку:

- підвищення суми чистого доходу;
- зниження собівартості реалізованої продукції.

Δ ЧД, Δ С – результат впливу факторів на результативний показник.

2. Факторний аналіз показника фінансового результату від операційної діяльності:

$$ФРОД = ОД - ОВ = (ЧД + ІОД) - (С + ІОВ),$$

(2.2)

де ОД-операційні доходи;

ОВ-операційні витрати;

ІОД-інші операційні доходи;

ІОВ-інші операційні витрати.

Фактори збільшення (зменшення) прибутку:

- підвищення суми чистого доходу інших операційних доходів;

– зниження собівартості реалізованої продукції й інших операційних витрат.

$\Delta\text{ЧД}$, $\Delta\text{ІОД}$, $\Delta\text{С}$, $\Delta\text{ІОВ}$ – результат впливу факторів на результативний показник.

3. Факторний аналіз показника фінансового результату до оподаткування:

$$\text{ФР} = \text{РД} - \text{РВ} = (\text{ЧД} + \text{ІОД} + \text{ІД}) - (\text{С} + \text{ІОВ} + \text{ІВ}), \quad (2.3)$$

де РД-разом доходи;

РВ-разом витрати;

ІН-інші доходи;

ІВ-інші витрати.

Фактори збільшення (зменшення) прибутку:

– підвищення суми чистого доходу;

– зниження собівартості реалізованої продукції й інших операційних витрат.

$\Delta\text{ЧД}$, $\Delta\text{ІОД}$, $\Delta\text{ІД}$, $\Delta\text{С}$, $\Delta\text{ІОВ}$, $\Delta\text{ІВ}$ – результат впливу факторів на результативний показник.

4. Факторний аналіз показника чистого прибутку (збитку):

$$\text{ЧП} = \text{РД} - \text{РВ} - \text{ПП}, \quad (2.4)$$

де ПП-податок на прибуток.

Фактори збільшення (зменшення) чистого прибутку:

– зростання доходів всього;

– зменшення витрат всього.

$\Delta\text{РД}$, $\Delta\text{РВ}$, $\Delta\text{ПП}$ – результат впливу факторів на результативний показник.

За даними формулами та таблицею 2.15 проаналізуємо фактори формування показників фінансових результатів СТОВ «Дніпро-Н» за 2019-2020 роки.

Таблиця 2.15

Показники фінансових результатів СТОВ «Дніпро-Н» за 2019-2020 роки, тис. грн

Показник и	2019 р.	2020 р.	Відхилення, -/+
ЧД	37057	36796	-261
ІОД	124	18	-106
ІД	-	-	-
РД	37181	36814	-367
С	32584	32509	-75
ІОВ	1075	617	-458
ІВ	3471	3510	+39
РВ	37130	36636	-494
ВП	4473	4287	-186
ОД	37181	36814	-367
ОВ	33659	33126	-533
ФРОД	3522	3688	+166
ФР	51	178	+127
ПП	-	-	-
ЧП	51	178	+127

Виконаємо аналіз з використанням факторних моделей (формули (2.1), (2.2), (2.3), (2.4)):

$$1. \text{ВП} = \text{ЧД} - \text{С}$$

$$\text{ВП}_0 = 37057 - 32584 = 4473;$$

$$\text{ВП}_1 = 36796 - 32509 = 4287;$$

$$\Delta \text{ВП} = \text{ВП}_1 - \text{ВП}_0$$

$$\Delta \text{ВП} = 4287 - 4473 = -186.$$

за рахунок:

$$- \Delta \text{ВП}_{\text{чд}} = -261;$$

$$- \Delta \text{ВП}_{\text{с}} = -75.$$

$$\text{Перевірка: } \Delta \text{ВП} = (-261) - (-75) = -186.$$

Отже, у 2020 році порівняно з 2019-им валовий прибуток зменшився на 186 тис. грн, за рахунок зміни чистого доходу на 261 тис. грн та собівартості – на 75 тис. грн.

$$2. \quad \text{ФРОД}=\text{ОД}-\text{ОВ}$$

$$\text{ФРОД}_0=37181-33659=3522;$$

$$\text{ФРОД}_1=36814-33126=3688;$$

$$\Delta\text{ФРОД}=\text{ФРОД}_1-\text{ФРОД}_0$$

$$\Delta\text{ФРОД}=3688-3522=166$$

за рахунок:

$$- \quad \Delta\text{ФРОД}_{\text{од}}=-367;$$

звідси:

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{чд}}=-261;$$

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{іод}}=-106.$$

$$- \quad \Delta\text{ФРОД}_{\text{ов}}=-533;$$

звідси:

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{с}}=-75;$$

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{іов}}=-458.$$

$$\text{Перевірка: } \Delta\text{ФРОД}=(-367)-(-533)=-367+533=166.$$

Отже, прибуток від операційної діяльності збільшився на 166 тис. грн. у 2020 році, за рахунок зміни операційних доходів на 367 тис. грн та операційних витрат – на 533 тис. грн.

$$3. \quad \Delta\text{ФР}=\text{РД}-\text{РВ}$$

$$\text{ФР}_0=37181-37130=51;$$

$$\text{ФР}_1=36814-36636=178$$

$$\Delta\text{ФР}=178-51=127$$

за рахунок:

$$- \quad \Delta\text{ФРОД}_{\text{д}}=-367;$$

звідси:

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{чд}}=-261;$$

$$\Delta\text{ФРОД}_{\text{іод}}=-106;$$

$$- \Delta \text{ФРОД}_B = -494;$$

звідси:

$$\Delta \text{ФРОД}_C = -75;$$

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{іов}} = -458;$$

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{ів}} = 39.$$

$$\text{Перевірка: } \Delta \text{ФР} = (-367) - (-494) = 127.$$

Отже, фінансовий результат до оподаткування збільшився на 127 тис. грн. Збільшення відбулося за рахунок зміни всього доходів – на 367 тис. грн, всього витрат – 494 тис. грн.

$$4. \quad \text{ЧП} = \text{РД} - \text{РВ} - \text{ПП}$$

$$\text{ЧП}_0 = 37181 - 37130 - 0 = 51;$$

$$\text{ЧП}_1 = 36814 - 36636 - 0 = 178;$$

$$\Delta \text{ЧП} = 178 - 51 = 127.$$

за рахунок:

$$- \Delta \text{ЧП}_D = -367;$$

$$- \Delta \text{ЧП}_B = -494;$$

$$- \Delta \text{ЧП}_{\text{пп}} = 0.$$

$$\text{Перевірка: } \Delta \text{ЧП} = (-367) - (-494) - 0 = 127.$$

Отже, чистий дохід на підприємстві збільшився на 127 тис. грн у 2020 році в порівнянні з минулим 2019 роком. Такі зміни відбулися за рахунок зменшення доходу – на 367 тис. грн та всього витрат на – 494 тис. грн. Податок на прибуток за два роки = 0, тому цей фактор не впливає на зміну чистого прибутку.

Отже, провівши факторний аналіз фінансового стану досліджуваного СТОВ «Дніпро-Н», можна виділити, що детермінована оцінка допомагає виділити основні слабкі сторони, на які необхідно звернути увагу перш за все.

Використані в аналізі чинники можна віднести до внутрішніх (обсяг реалізації, собівартість тощо). Розглянемо зовнішні фактори зміни прибутковості підприємства. До них відносять [30, с. 327]:

- природні умови;
- економічні умови;
- зміна цін на ресурси та матеріали;
- розвиток міжнародних зв'язків тощо.

Різні фактори відіграють окрему роль і по-різному впливають на підвищення прибутковості підприємства. Загалом, визначено, що всі чинники мають вплив на прибуток і є дуже важливі задля раціонального функціонування підприємства. Лише за допомогою них підприємство здатне отримати максимальний прибуток, проте найголовнішим фактором є максимально якісне виробництво товарів та послуг, що зможе задовольнити потреби споживачів. В результаті цього з'являється необхідність підприємства вміло управляти своїм прибутком. Задля цього потрібно розробляти механізм впливу факторів на організаційно-економічний та фінансовий результат підприємства.

Висновки до розділу 2

1. Опрацювавши склад і організацію товарної продукції СТОВ «Дніпро-Н», можна підсумувати те, що підприємство займається як продукцією в рослинництві, так і в тваринництві. Найвагоміше місце припадає на вирощування соняшника, кукурудзи на зерно та пшениці. В організації товарної продукції найбільший показник по підприємству всього сягнув у 2019 році – 38996,7 тис. грн. Протягом 2017-2020 років тваринництво займало близько 89%, а рослинництво-11%. Проаналізувавши структуру товарної продукції з таблиці можна помітити, що великий відсоток займає вирощування соняшника, пшениця та кукурудзи на зерно.

2. Проаналізувавши рівень спеціалізації, маємо, що в СТОВ «Дніпро-Н» у 2016-2018 роках був низький рівень спеціалізації, а у 2019 та 2020 роках – середній.

3. Основними показниками економічної ефективності підприємства є його забезпеченість основними виробничими фондами та ефективність їх використання. Здійснивши розрахунки, маємо, що середньорічна вартість основних фондів збільшилась більш, ніж вдвічі. Також спостерігається збільшення фондозабезпеченості та фондоозброєності в два рази. Такі зміни допомагають дійти висновку про зростання продуктивності праці на підприємстві. Дослідивши динаміку трудових ресурсів та ефективність їх використання за 2016-2020 роки на СТОВ «Дніпро-Н», можна ствердити, що валова продукція збільшилась. Така тенденція говорить нам про те, що підприємство дещо збільшило обсяги виробництва і реалізації своєї продукції на 3% у рослинництві та 2% у тваринництві.

4. У сучасній економічній сфері України для підприємств стало популярним реалізувати принципи самоокупності і самофінансування. Для їх реалізації необхідним є формування таких результатів фінансової сфери, які були б завершення одного циклу і початком іншого.

5. Виконавши розрахунки, можна помітити, що фінансовий результат підприємства у 2020 році мав спадаючу тенденцію в порівнянні з 2016-2018 роками. На досліджуваному підприємстві у 2019 році відбулося значне зменшення чистого прибутку. Це спричинено зменшенням доходу від реалізації товарів (послуг), чистого доходу від реалізації товарів (послуг) та валового прибутку. Лідером за п'ять років був 2018 рік. Це спричинено загалом значною сумою збитків у 2019 році та зменшенням чистого прибутку, як результату пройденної роботи.

6. Комплексна оцінка фінансового стану представляє характеристику показників, що вказують на основні економічні процеси та дані про виробництво підприємства. За допомогою розрахунків можливо оцінити наскільки ефективним є підприємство, чи є воно рентабельним та платоспроможним, як використовую свої ресурси для виконання своєї мети.

7. Аналізуючи показники майнового стану можна помітити, що частка основних засобів в активах збільшилась на 0,06, що допомагає прийти до

висновку про підвищення виробничих потужностей підприємства. Коефіцієнт зносу залишився незмінним. Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах має тенденцію до збільшення на 0,11, що повідомляє нам про спрямування фінансових ресурсів у виробничу сферу. Збільшилася також частка мобільних фондів у валюті балансу. У 2020 році можливість перетворення активів у ліквідні кошти зменшилася на 0,37 в порівнянні з 2016 роком.

8. Проаналізувавши ділову активність «Дніпро-Н», можна побачити, що коефіцієнт оборотності активів зменшився на 0,65. Отже, швидкість обороту сукупного капіталу підприємства стала меншою і обмежені ресурси використовувалися менш ефективно у 2020 році. Протягом 2016-2020 років фондвіддача зменшилась на 2,11. Такі дані вказують на необхідність підприємства більш ефективно використовувати основні засоби. Коефіцієнт оборотності обігових коштів також зменшився на 0,86. Таке падіння говорить про те, що у 2016 році підприємство виконувало свою роботу більш інтенсивно, аніж у 2020 році. Показник оборотності власного капіталу продемонстрував нам не достатню ефективність в управлінні функціонуючим капіталом підприємства. На СТОВ «Дніпро-Н» показник зменшився на 1,75.

9. Показники рентабельності на підприємстві зменшувались протягом останніх п'яти років. Така негативна тенденція за 2016-2020 роки говорить про зменшення суми чистого прибутку та менш ефективне використання капіталу підприємства.

10. Проаналізувавши динаміку фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, підкреслимо те, що власні обігові кошти зменшилися на 1791 тис. грн, що вказує на зменшення можливості розширитися.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Економіко-математичне моделювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»

Відомості про показники фінансових результатів є основною оцінкою у визначенні ефективності функціонування і рентабельності підприємства. Такий аналіз включає в себе всі види діяльності (операційну, фінансову та інвестиційну), технологію виробництва та збуту, якість продукції, асортимент, конкурентоспроможність, продуктивність тощо.

Т.О. Токарева акцентує на тому, що «комплексний аналіз фінансової діяльності підприємства полягає в оцінці та повноті його отримання, визначенні основних абсолютних і відносних показників, виокремленні впливу факторів на прибутковість, знаходженні проблем та шляхів їх вирішення» [31, с. 487].

До провідних завдань аналізу фінансових результатів підприємства можна зарахувати наступні [37, с. 186]:

- постійний контроль за формуванням результатів показників фінансової діяльності підприємства;
- оцінка обсягів та якості фінансових результатів, його структури;
- визначення основних факторів та їх впливу на властивості фінансових результатів за рахунок порівняння планових показників з попередніми;
- встановлення напрямів розподілу та використання знайденого прибутку;
- визначення можливості одержати прибуток за рахунок здібностей, ресурсів, потенціалу підприємства та ринкової конкуренції;
- обґрунтування плану фінансових результатів;

– встановлення резервів зростання суми прибутку заради підвищення рівня прибутковості на підприємстві.

Важливим завданням в аналізі фінансового стану підприємства постає своєчасність в усуненні недоліків його діяльності. На економічний стан будь-якої організації впливає велика чисельність факторів. В залежності від того яка мета діяльності компанії ці чинники відрізняються. В управлінні підприємством фахівці повинні спланувати та організувати такий план дій, який поліпшить фінансове положення організації. Через це в сучасних умовах стали необхідними математично-статистичні дослідження. Вони являються головним інструментом для визначення впливу досліджуваних явищ на результат [33, с. 420].

Широке застосування отримав кореляційно-регресійний аналіз. За його допомогою порівнюються дійсні величини з тими, що отримані у рівнянні. Отримані дані допомагають фахівцям більш точно побачити який саме зв'язок мають досліджувані чинники, і чи є він взагалі, та здобути бажаний результат, втручаючись в економічний процес.

Проведемо множинний кореляційно-регресійний аналіз фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки. Представимо зв'язок факторів з регресією таким чином:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3, \quad (3.1)$$

де y - чистий прибуток (ЧП);

x_1 – адміністративні витрати (АВ);

x_2 – витрати на збут (ВЗ);

x_3 – інші операційні витрати (ІОВ);

a_0 – вільний член рівняння регресії.

Задля проведення аналізу і дослідження взаємозв'язку прибутку підприємства і факторів впливу на нього, були уживані відомості фінансової звітності форми 2 «Звіт про фінансові результати» 2016-2020 роки. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Показники фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 роки,
млн. грн

Показник	Рік				
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Чистий прибуток	2,776	3,010	3,214	0,051	0,178
Адміністративні витрати	0,712	0,715	0,847	1,086	1,204
Витрати на збут	0,478	0,336	0,229	0,361	0,069
Інші операційні витрати	1,808	1,963	1,359	1,075	0,617

Для того, щоб виявити вплив визначальних факторів на чистий прибуток підприємства, проведемо кореляційний аналіз показників, використовуючи «Аналіз даних-Кореляція» в редакторі MS Excel (Додаток Б). Отримані дані відобразимо в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Кореляційний аналіз СТОВ «Дніпро-Н»

Показники	Чистий дохід	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Чистий дохід	1			
Адміністративні витрати	-0,92072	1		
Витрати на збут	0,394366	-0,69106	1	
Інші операційні витрати	0,824878	-0,97387	0,758845	1

Знайдені значення говорять нам, що з досліджуваних факторів найбільший вплив мають ІОВ ($R^2 = 0,82$). Вплив зміни витрат на збут на величину чистого прибутку характеризується $R^2 = 0,39$. Так як

адміністративні витрати не мають впливу на отримання чистого прибутку, їх в подальшому аналізі не застосовуємо.

Аналізуючи значення коефіцієнта кореляції за шкалою Чеддока, маємо наступні значення (табл. 3.3):

Таблиця 3.3

Сила зв'язку на прибуток за шкалою Чеддока

Показник	АВ	ВЗ	ІОВ
ЧП	відсутній	помірний прямий	високий прямий

Отримані результати говорять про те, що на підприємстві такі фактори як витрати на збут та інші операційні витрати прямо впливають на чистий прибуток. В свою чергу, ІОВ мають сильний вплив на результативний показник, а ВЗ-помірний.

Далі побудуємо регресійну модель для досліджуваних факторів (табл.3.4).

Таблиця 3.4

Регресійна статистика

Показник	Значення
Множинний R	0,99353237
R-квадрат	0,98710657
Нормований R-квадрат	0,94842628
Стандартна похибка	360,784175
Спостереження	5

Регресійна модель дозволяє зробити висновок про значення множинної кореляції R, що дорівнює 0,9935. Такий показник близький до 1 підтверджує сильний зв'язок досліджуваних факторів. Тобто 99,4 % зміни чистого прибутку суміжні впливу визначених змінних і лише 0,1 % - інших факторів. Надійність такої моделі пояснюється результатами дисперсійного аналізу в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Дисперсійний аналіз

Показник	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	3	9965303,579	3321768	25,51962679	0,144264101
Залишок	1	130165,221	130165		
Всього	4	10095468,8			

Знайдені результати говорять про вірогідність впливу факторів на результат та значимість обраної моделі, оскільки значимість F критерій майже дорівнює 0. Отже, вплив випадкових факторів відсутній.

Побудуємо регресійну модель для СТОВ «Дніпро-Н» таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Результати регресійного аналізу

Показник	Стандартна похибка	t-статистика	p-значення	Нижні 95%	Верхні 95%
ЧП	5497,439	3,469	0,179	-50780,36	88922,828
ВЗ	1,900	-1,750	0,330	-27,472	20,820
ІОВ	1,703	-1,457	0,383	-24,120	19,157

Результати регресійного аналізу демонструють нам те, що обрані показники мають p-значення менше 0,5, що вказує на вплив факторних ознак на чистий прибуток. Так як показник t-статистики менше від табличного значення, то параметри a_1 , a_2 є статистично значимими.

Знайдемо надійні інтервали для параметрів регресії:

$$-27,47 \leq a_1 \leq 20,82;$$

$$-24,12 \leq a_2 \leq 19,16.$$

Розробимо економетричну модель впливу витрат підприємства на чистий прибуток. Використовуючи функцію «Линейн» у програмі MS Excel, знайдемо значення параметрів моделі для досліджуваних факторів (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Параметри моделі

b2	b1	b0
3,5980	-5,6298	-1404,8888
1,3854	4,9198	1307,9313
0,8069	987,3491	-
4,1779	2	-
8145571,849	1949716,951	-

На основі знайдених даних та фінансової звітності, побудуємо лінійну модель залежності чистого прибутку від витрат на СТОВ «Дніпро-Н»:

$$y = -1404,88 - 5,63x_2 + 3,60x_3,$$

Отримана функція допомагає визначити, що збільшення витрат на збут на 1 тис. грн зумовить зменшення чистого прибутку на 5,63 тис. грн, а підвищення операційних витрат збільшить чистий прибуток на 3,60 тис. грн. За рахунок застосування побудови лінії тренду в Microsoft Excel, зобразимо динаміку зміни запасів на збут та інших операційних запасів для СТОВ «Дніпро-Н» 2016-2020 роки.

Спрогнозуємо динаміку зміни витрат за рахунок лінійної залежності.

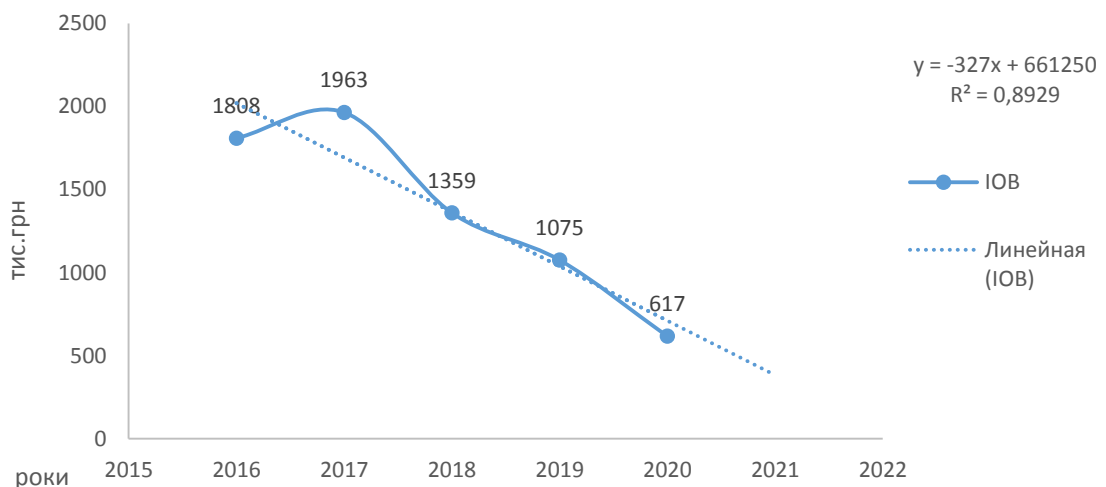

Рис. 3.1. Динаміка інших операційних витрат СТОВ «Дніпро-Н»

З діаграми видно, як зменшувалися витрати протягом останніх п'яти років. Величина $R^2 = 0,89$, що гарно описує вихідні дані і показує їх адекватність. Рівняння прямої дає можливість спрогнозувати динаміку обраного показника в майбутньому:

Наприклад, у 2021 році $IOB = -327 * 2021 + 661250 = 383$ тис. грн. Аналогічно зобразимо динаміку зміни витрат на збут (рис. 3.2).

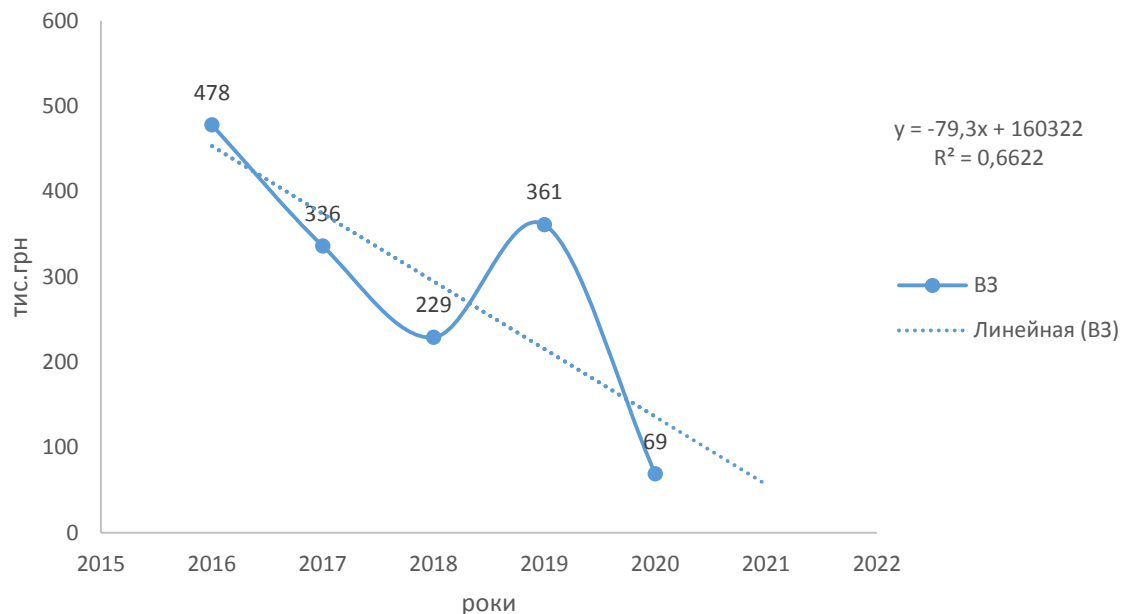

Рис. 3.2. Динаміка витрат на збут СТОВ «Дніпро-Н»

З даного графіку простежується зменшення витрат протягом 2016-2020 років. Лінія тренду допомогла нам визначити достовірність обраних показників, де $R^2 = 0,66$.

З знайденого рівняння спрогнозуємо ВЗ на 2021 та 2022 роки:

$$\text{ВЗ у 2021 р.} = -79,3 * 2021 + 160322 = 57 \text{ тис. грн}$$

$$\text{ВЗ у 2022 р.} = -79,3 * 2022 + 160322 = -22,6 \text{ тис. грн.}$$

Отже, такий елемент технічного аналізу в Microsoft Excel як «Лінія тренду» допоміг виявити тенденції зміни витрат на рисунку 3.2., і показав, що у наступні два роки сума витрат на підприємстві буде зменшуватись.

3.2. Діагностика банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» як спосіб прогнозування його діяльності

Уникнення банкрутства підприємства та своєчасне виявлення загрози фінансової безпеки можливі лише за допомогою безперервного моніторингу фінансової діяльності. Передбачення загроз кризового стану підприємства націлене на постійне дослідження фінансового стану підприємства в динаміці [44, с. 110].

Питанням розпізнання та дослідження банкрутства підприємства приділяється особлива увага в економічній науці. Це обумовлено тим, як банкрутство певного суб'єкта господарювання порушує макроекономічну рівновагу, а отже, його попередження та підтримка є надзвичайно значуща на ринку економічних відносин. Серйозність наслідків банкрутства підприємства показує причини необхідності впровадження системи організаційних та економічних заходів, які здатні запобігти краху підприємства [31, с. 486].

М. Я. Коробов говорить, що: «оцінку фінансового стану підприємства потрібно здійснювати також з позиції ймовірності банкрутства, тому що розрахунок показників його визначення допомагає своєчасно знайти недосконалість в роботі та виправити їх» [22, с. 52].

У процесі виконання дослідження ймовірності банкрутства по підприємству виділяють таку сукупність показників, яка розкриває його фінансове становище. Однак, аналіз повинен містити в собі основні дані відповідних показників за декілька років в динаміці, що дозволяє проаналізувати слабкість підприємства до банкрутства з плином часу. Обираючи потрібну модель для аналізу, можна отримати вірний результат.

З метою уникнення банкрутства підприємств були сформовані багатоманітні методики щодо прогнозування їх майбутнього стану. До іноземних методик можна зарахувати такі: модель на основі Z-рахунку

Альтмана, модель Спрінгейта, Конана, Фулмера, і Гольдера. До вітчизняних: модель А. Матвійчука, О. Терещенка тощо [23, с. 80].

Процес виникнення та розвиток ймовірності банкрутства починається з огляду дійсного економічного положення на підприємстві та розбору ймовірного сценарію розвитку процедури банкрутства. Діагностика виконує одночасно оцінку стану фінансової звітності та обліку, висуває основні гіпотези та закономірності, робить висновки про можливе хитке фінансове та економічне положення.

Для прикладу, зробимо огляд п'яти економіко-математичних моделей, що найчастіше використовуються на практиці. Проте, вони не надають нам повноцінних даних щодо часу початку кризового явища, а лише вказують на основні проблеми та причини настання.

У процесі розробки та аналізу фінансового стану підприємства, і визначення діагностики банкрутства, була застосована п'ятифакторна модель Альтмана. Зауважимо, що порівняно з іншими моделями дана методика визначає зону ризику, де перебуває досліджене підприємство, а не лише вказує на його наявність. Формула розрахунку представлена таким чином [24, с. 41]:

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 0,999x_5, \quad (3.2)$$

де x_1 – оборотний капітал / активи;

x_2 – нерозподілений прибуток / активи;

x_3 – чистий прибуток / активи;

x_4 – власний капітал / зобов'язання;

x_5 – чистий дохід / активи.

Узагальнюючий показник Z може дорівнювати значенню у межах $[-14; +22]$. Для того аби проаналізувати ймовірність настання банкрутства потрібно порівняти розрахований індекс з його критичним значенням (табл. 3.8) [46, с. 30].

Таблиця 3.8

Шкала визначення стану підприємства за моделлю Е. Альтмана

Значення	%
Менше 1,81	Дуже висока (від 80% до 100%)
Від 1,81 до 2,61	Висока (від 35% до 50%)
Від 2,61 до 2,91	Низька (від 15% до 20%)
Від 2,91 до 3,0	Дуже низька (до 10%)

За рахунок формули моделі Е. Альтмана розрахуємо можливість настання банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» за останні п'ять років:

$$1. \quad Z(2016p.) = 1,2 * 13321 / 21150 + 1,4 * 8933 / 21150 + 3,3 * 2776 / 21150 + 0,6 * 8940 / 10932 + 0,999 * 31325 / 21150 = 1,2 * 0,6298 + 1,4 * 0,4224 + 3,3 * 0,1313 + 0,6 * 0,8178 + 0,999 * 1,4811 = 3,75;$$

$$2. \quad Z(2017p.) = 1,2 * 12396 / 23618 + 1,4 * 11943 / 23618 + 3,3 * 3010 / 23618 + 0,6 * 11950 / 11276 + 0,999 * 32321 / 23618 = 1,2 * 0,5249 + 1,4 * 0,5057 + 3,3 * 0,1274 + 0,6 * 1,0598 + 0,999 * 1,3685 = 3,76$$

$$3. \quad Z(2018p.) = 1,2 * 13788 / 26388 + 1,4 * 15157 / 26388 + 3,3 * 3214 / 26388 + 0,6 * 15164 / 10970 + 0,999 * 38180 / 26388 = 1,2 * 0,5225 + 1,4 * 0,5743 + 3,3 * 0,1218 + 0,6 * 1,3823 + 0,999 * 1,4469 = 4,11;$$

$$4. \quad Z(2019p.) = 1,2 * 15363 / 29979 + 1,4 * 15208 / 29979 + 3,3 * 51 / 29979 + 0,6 * 15215 / 14582 + 0,999 * 37057 / 29979 = 1,2 * 0,5124 + 1,4 * 0,5073 + 3,3 * 0,0017 + 0,6 * 1,0434 + 0,999 * 1,2360 = 3,19;$$

$$5. \quad Z(2020p.) = 1,2 * 21503 / 37620 + 1,4 * 15386 / 37620 + 3,3 * 178 / 37620 + 0,6 * 15393 / 22201 + 0,999 * 36796 / 37620 = 1,2 * 0,5716 + 1,4 * 0,4090 + 3,3 * 0,0047 + 0,6 * 0,6933 + 0,999 * 0,9781 = 3,03;$$

Результати розрахунків за допомогою обраної моделі показують, що ймовірність банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» є дуже низькою. Як бачимо, аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне гасити свої основні зобов'язання.

Даний підхід фінансового аналізу дав нам нагоду здійснити достовірну оцінку економічного стану підприємства і показав свою результативність на практиці. Однак для того, аби прогноз був повністю достовірним, доцільно застосовувати різні методи аналізу фінансового стану в комплексі [50, с. 432].

Отже, виявимо ймовірність банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» за допомогою вітчизняної моделі О. Терещенка.

Ця модель застосовується у такому вигляді [35, с. 449]:

$$Z=1,5x_1+0,08x_2+10x_3+5x_4+0,3x_5+0,1x_6,$$

(3.3)

де x_1 – грошовий потік / зобов'язання;

x_2 – валюта балансу / зобов'язання;

x_3 – чистий прибуток / валюта балансу;

x_4 – чистий прибуток / виручка;

x_5 – виробничі запаси / виручка;

x_6 – виручка / валюта балансу;

Здобуті значення Z - показника можна розшифрувати таким чином:

$Z > 2$ – фінансова стійкість підприємства;

$1 < Z < 2$ – порушення фінансової рівноваги підприємства, проте застосуванні антикризового управління банкрутство не загрожує;

$0 < Z < 1$ – загроза банкрутства за умови не втілення санаційних заходів;

$Z < 0$ – підприємство - напівбанкрут.

Обчислимо значення показника за п'ять років:

$$1. \quad Z(2016p.)=1,5*31325/10832+0,08*21150/10832+10*2776/21150+5*2776/31325+0,3*10802/31325+0,1*31325/21150=1,5*2,8918+0,08*1,9525+10*0,1313+5*0,0886+0,3*0,3448+0,1*1,4811=6,50;$$

$$2. \quad Z(2017p.)=1,5*32321/11276+0,08*23618/11276+10*3010/23618+5*3010/32321+0,3*10040/32321+0,1*32321/23618=1,5*2,8663+0,08*2,0945+10*0,1274+5*0,0931+0,3*0,3106+0,1*1,3685=6,44;$$

$$3. \quad Z(2018p.)=1,5*38180/10970+0,08*26388/10970+10*3214/26388+5* \\ *3214/38180+0,3*368/38180+0,1*38180/26388=1,5*3,4804+0,08*2,4055+10* \\ *0,1218+5*0,0084+0,3*0,0096+0,1*1,4469=7,19;$$

$$4. \quad Z(2019p.)=1,5*37057/14582+0,08*29979/14582+10*51/29979+5* \\ *51/29979++0,3*427/37057+0,1*37057/29979=1,5*2,5413+0,08*2,0559+10* \\ *0,0017+5*0,0014+0,3*0,0115+0,1*1,2361=4,31;$$

$$5. \quad Z(2020p.)=1,5*36796/22201+0,08*37620/22201+10*178/22201+5*178/ \\ /36796++0,3*795/36796+0,1*36796/37620=1,5*1,6574+0,08*1,6945+10* \\ *0,0080+5*0,0048+0,3*0,0216+0,1*0,9781=2,83.$$

Отже, значить, що діяльність підприємства – прибуткова. Така модель прогнозу ймовірності банкрутства враховує і галузі спеціалізації підприємства, і структуру його капіталу.

Для визначення ймовірності прогнозування банкрутства на «Дніпро-Н», а також побудови моделі платоспроможності використаємо наступну модель - модель Р. Таффлера [38, с. 480]:

$$Z=0,53x_1+0,13x_2+0,18x_3+0,16x_4,$$

(3.4)

де x_1 – виручка / короткострокові зобов'язання;

x_2 – оборотні активи / зобов'язання;

x_3 – короткострокові зобов'язання / активи;

x_4 – власний капітал / позичковий капітал:

Якщо $Z > 0,3$, то підприємство має хороші довгострокові перспективи;

Якщо $Z < 0,2$ - то ймовірність банкрутства висока.

Розрахуємо ймовірність стати банкрутом за останні роки:

$$1. \quad Z(2016p.)=0,53*31325/8000+0,13*13321/10832+0,18*8000/21150+0,16* \\ *8940/12210=0,53*3,915+0,13*1,2298+0,18*0,3783+0,16*0,7322=2,42;$$

$$2. \quad Z(2017p.)=0,53*32321/8000+0,13*12396/11276+0,18*8000/23618+0,16* \\ *11950/11668=0,53*4,0401+0,13*1,0993+0,18*0,3387+0,16*1,0242=2,51;$$

$$3. \quad Z(2018p.)=0,53*38180/8700+0,13*13788/10970+0,18*8700/26388+0,16* \\ *15164/11224=0,53*4,3885+0,13*1,2568+0,18*0,3297+0,16*1,3510=2,76;$$

$$4. \quad Z(2019p.)=0,53*37057/9259+0,13*15263/14582+0,18*9259/29979+0,16*15215/14764 = 0,53*4,0023+0,13*1,0467+0,18*0,3088+0,16*1,0306=2,48;$$

$$5. \quad Z(2020p.)=0,53*36796/14510+0,13*21503/22201+0,18*14510/37620+0,16*15393/22227= 0,53*2,5359+0,13*0,9686+0,18*0,3857+0,16*0,6925=1,6.$$

За моделлю Р. Таффлера вірогідність банкрутства опрацьованого підприємства – дуже низька.

Оцінимо зону ризику перебування «Дніпро-Н» завдяки моделі Р. Ліса:

$$Z=0,063x_1+0,092x_2+0,057x_3+0,001x_4,$$

(3.5)

де x_1 – оборотний капітал / активи;

x_2 – операційний прибуток / активи;

x_3 – нерозподілений прибуток / активи;

x_4 – власний капітал / позичковий капітал.

Критичне значення $Z \leq 0,037$. Підставимо значення для обчислення:

$$1. \quad Z(2016p.)=0,063*13321/21150+0,092*3365/21150+0,057*8933/21150+0,001*8940/12210=0,063*0,6298+0,092*0,1591+0,057*0,42240+0,001*0,7322=0,08;$$

$$2. \quad Z(2017p.)=0,063*12396/23618+0,092*4356/23618+0,057*11943/23618+0,001*11950/11668=0,063*0,5249+0,092*0,1844+0,057*0,50057+0,001*1,0242=0,08;$$

$$3. \quad Z(2018p.)=0,063*13788/26388+0,092*5049/26388+0,057*15157/26388+0,001*15164/11224=0,063*0,5225+0,092*0,1913+0,057*0,5744+0,001*1,3510=0,08;$$

$$4. \quad Z(2019p.)=0,063*15263/29979+0,092*2075/29979+0,057*15208/29979+0,001*15215/14764=0,063*0,5091+0,092*0,0692+0,057*0,5073+0,001*1,0305=0,07;$$

$$5. \quad Z(2020p.)=0,063*21503/37620+0,092*2415/37620+0,057*15386/37620+0,001*15393/22227=0,063*0,5716+0,092*0,0642+0,057*0,4089+0,001*0,6925=0,07.$$

Згідно розрахунків за моделлю Ліса, можна стверджувати, що загроза вірогідності банкрутства відсутня.

Більш точно визначити банкрутство можна також за рахунок моделі Спрінгейта.

Якщо показник $Z < 0,862$ – підприємство – банкрут;

Якщо $Z > 2,451$ - банкрутство неможливе.

Загальний вигляд моделі такий [39, с. 150]:

$$Z=1,03x_1+3,07x_2+0,66x_3+0,4x_4,$$

(3.6)

де x_1 – власний оборотний капітал / активи;

x_2 – прибуток до виплати % / активи:

x_3 – прибуток до оподаткування / поточні зобов'язання;

x_4 – чистий дохід / активи.

1. $Z(2016p.)=1,03*13321/21159+3,07*5973/21150+0,66*2776/10832+0,4*31325/21150=1,03*0,0397+3,07*0,2824+0,66*0,2563+0,4*1,4811=1,67;$
2. $Z(2017p.)=1,03*12396/23618+3,07*7209/23618+0,66*3010/11276+0,4*32321/23618=1,03*0,0331+3,07*0,3052+0,66*0,2669+0,4*1,3685=1,7;$
3. $Z(2018p.)=1,03*13788/26388+3,07*7333/26388+0,66*3214/10970+0,4*38180/26388=1,03*0,0329+3,07*0,2779+0,66*0,2929+0,4*1,4469=1,66;$
4. $Z(2019p.)=1,03*15263/29979+3,07*4473/29979+0,66*51/14582+0,4*37057/29979=1,03*0,0321+3,07*0,1492+0,66*0,0035+0,4*1,2361=0,99;$
5. $Z(2020p.)=1,03*21503/37620+3,07*4287/37620+0,66*178/22201+0,4*56796/37620=1,03*0,0360+3,07*0,1139+0,66*0,0080+0,4*1,5097=0,99.$

Модель Спрінгейта забезпечує достатній рівень надійності, аби спрогнозувати банкрутство в майбутньому. Проаналізовані дані говорять про зменшення показника Z з роками, що вказує на скрутне становище підприємства в останні два роки. Через це, задля попередження банкрутства на наступні роки, підприємству бажано зайнятися втіленням ефективного антикризового управління.

В додатку А представлена таблиця з основними моделями аналізу фінансового стану для СТОВ «Дніпро-Н» за п'ять років.

Отже, застосування різноманітних методів діагностики банкрутства допомагає отримати чітку та достовірну інформацію щодо об'єкта, який досліджується, проаналізувати та визначити недоліки фінансової політики підприємства, виявити інновації в стратегії управління та дійти висновку про фінансове оздоровлення підприємства [51, с. 642].

Проведення діагностичного дослідження – це унікальний засіб, достовірна інформація та аналізування антикризового механізму банкрутства. Діагностика банкрутства підприємств є надзвичайно важливою, адже допомагає вчасно застосовувати основні заходи виявлення та ліквідування причин настання кризових явищ підприємства [45, с. 227].

3.3. Основні проблеми фінансового стану підприємства та ефективні напрямки їх вирішення

Фінансовий стан підприємства напряму залежний від результатів діяльності його виробничої сфери, комерційної й фінансової. Чим вища міра показників виробництва й реалізації продукції, нижчими є їх собівартість, тим вищою є рентабельність підприємства та прибуток. У діяльності роботи підприємств часто зустрічаються випадки, коли навіть у підприємств, що добре працюють, виникають різні фінансові труднощі, що пов'язані з не раціональним розміщенням та використанням фінансових ресурсів. Тому фінансова діяльність, перш за все, спрямовується на забезпечення раціонального грошового обороту. [48, с. 419].

Не дивлячись на те, що СТОВ «Дніпро-Н» є досить великим і прибутковим підприємством, проблеми фінансового стану існують. До основних причин їх появи можна віднести високу конкуренцію з більш дешевою продукцією, більш якісні товари та на сьогоднішній час, пандемію, яка негативно вплинула на економічний стан підприємства.

Основними проблемами фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н» є:

- збільшення за статтями «собівартість реалізованої продукції», «адміністративні та фінансові витрати»;
- збільшення витрат за основною діяльністю;
- погано сформована цінова стратегія на підприємстві;
- значне зменшення чистого прибутку з роками;
- низький рівень поновлення основних засобів;
- зменшення фондівіддачі, що показує невміле використання основних засобів;
- зменшення коефіцієнту оборотності, що спровокувало те, що у 2016 році підприємство виконувало свою роботу більш інтенсивно, аніж у 2020 році;
- недостатня ефективність збутової політики в останні роки;
- зростання періоду операційного циклу;
- зменшення показника оборотності власного капіталу, що вказує на не достатньо ефективний процес керування власним капіталом підприємства;
- зменшення показників рентабельності;
- недостатня можливість розширитися за власні кошти тощо.

Для створення стабільного фінансового стану підприємства і його ефективного функціонування потрібно провести ряд заходів, що можуть допомогти підприємству знайти варіанти вирішення фінансових труднощів.

До таких заходів відносять всі те, що призведуть до підвищення ефективності роботи на підприємстві. Наприклад:

- підвищення продуктивності праці;
- збільшення обсягів реалізації товарів;
- зменшення матеріальних операційних витрат;
- розширення ринків збуту;
- запозичення кредитів, позик; інвестицій (кредитів);

- своєчасність в прийнятті оперативних рішень управління підприємством;
- ефективність в організації виробничих запасів;
- ліквідація наднормативних матеріалів;
- оптимізація виробничих процесів;
- зниження собівартості виробництва;
- нарощування обсягів виробництва та реалізація товарів;
- раціональне використання потенціалу та фінансових ресурсів;
- формування грамотних, договірних стосунків з іншими суб'єктами господарської діяльності тощо.

Підприємству необхідно приділити увагу оптимізації політики збуту. Необхідним є активізація маркетингової політики, яка спровокує просування продукції високої якості та нижчої за середньогалузеву ціну, що говорить про її ринкову конкурентоспроможність. Також підприємству можна звернути увагу на розробку та виробництво різноманітної продукції, що могли б зацікавити споживача та зайняти свою ринкову позицію. Таке вдале впровадження чогось нового може здійснити позитивний відбиток на фінансовий стан підприємства.

Отже, задля налагодження гарного фінансового стану та ліквідації всіх існуючих проблем, підприємству потрібно, враховуючи галузь діяльності та конкретні її умови, розробити такий комплекс заходів, який допоможе досягнути більших результатів. Наявна можливість оптимізувати оборотний капітал, скорочувати капітальні вкладення, збільшувати відстрочки платежів - колись вичерпаються. Тому задля впевненого розвитку у подальшому, підприємству необхідно досягти достатнього рівня рентабельності, використовуючи всі реальні можливості.

Таким чином, постійні перевірки, контроль та нагляд за фінансовим станом підприємства, аналіз показників ефективності його діяльності, здійснення запропонованих заходів щодо підтримування стабільного стану та прогноз важливих для роботи показників, дасть змогу укріпити економічну

позицію підприємства на ринку та забезпечить позитивні довгострокові перспективи на майбутнє.

Висновки до розділу 3

1. Визначенню банкрутства підприємства приділяється особлива увага в економічній науці. Це зв'язується з тим, що банкрутство окремого господарюючого суб'єкта порушує макроекономічну рівновагу, а отже, його попередження та підтримка є надзвичайно значуща на ринку економічних відносин. Серйозність наслідків банкрутства підприємства показує причини необхідності впровадження системи організаційних та економічних заходів, які можуть стати запобіжними діями від краху підприємства.

2. З ціллю уникнення банкрутства підприємств були сформовані різноманітні способи та методи стосовно прогнозування їх майбутнього стану. До іноземних методик відносяться: модель за Альтманом, модель за Спрінгейтой, Конаном, Фулмером, і Гольдером. До вітчизняних зараховують: модель А. Матвійчука, О. Терещенка тощо.

3. За час аналізування фінансового стану підприємства і визначення діагностики банкрутства, були застосовані основні п'ять моделей. Аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне ліквідувати власні зобов'язання.

4. Застосування різноманітних методів діагностики банкрутства допомагає отримати чітку та достовірну інформацію щодо об'єкта, який досліджується, проаналізувати та визначити недоліки у фінансовій політиці підприємства, виявити нові інноваційні стратегії управління та сформулювати висновки щодо фінансового оздоровлення підприємства.

5. Проаналізовані дані вказують на скрутне становище підприємства останніми роками. В зв'язку з цим, можна ствердити, що задля попередження банкрутства на майбутнє, підприємству слід попіклуватися про ефективне антикризове управління.

6. Не дивлячись на те, що СТОВ «Дніпро-Н» є досить великим і прибутковим підприємством, недоліки фінансової сфери існують. До основних причин їх появи можна віднести високу конкуренцію з більш

дешевою продукцією, більш якісні товари та на сьогоднішній час, пандемію, яка негативно вплинула на економічний стан підприємства.

7. Задля відновлення фінансового стану та ліквідації всіх існуючих проблем, підприємству потрібно, враховуючи галузь діяльності та конкретні її умови, розробити такий комплекс заходів, який допоможе досягнути більших результатів. Наприклад: знизити собівартість, приділити увагу збутовій політиці, зайнятися просуванням більш високої та якісної продукції, розширити ринки збуту тощо.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Провівши аналіз комплексної оцінки фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н», можна виділити наступні висновки:

1. Визначено, що фінансовий стан підприємства представлений як здатність підприємства підтримувати та оплачувати свою діяльність. Він показує забезпеченість підприємств фінансовими ресурсами, які є необхідними для їх нормального функціонування, потребу в розміщенні та ефективності їх використання, фінансовими взаємозв'язками з конкурентами, платоспроможність підприємства й фінансову стійкість. За головну мету виділяють вчасне встановлення наявних недоліків фінансової діяльності, попередження про них, знаходження резервів їх покращення.

2. Вивчаючи причини взаємозв'язку показників виробничої, фінансової та комерційної діяльності, можна виконати комплексну оцінку виконання фінансового плану, що стосується надходження фінансових ресурсів, їх використання тощо. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства – це визначення його економічного потенціалу, яка ідентифікує місце господарства в економічному середовищі. Вона являє собою характеристику діяльності підприємства, яка отримана при дослідженні великої кількості показників, що визначені на різних стадіях економічних процесів та узагальнюють дані про виробництво і фінансовий стан підприємства.

3. Досліджено, що сучасна практика пропонує купу різних методів аналізу фінансового стану с/г підприємства. Вибір методу, за яким буде здійснена комплексна оцінка залежить від цілей її проведення, основних завдань, можливості мати доступ до обліково-аналітичної інформації та професіоналізму фінансового аналітика. Обираючи метод проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства, слід зауважити на декількох чинниках: тип економічної системи, ступінь розвиненості ринкових відносин, своєрідні властивості побудови балансу та інших форм

звітності, галузеві особливості, вид діяльності, форму власності підприємства тощо. Методи оцінки можуть здійснюватися паралельно або частково. До найпоширеніших можна віднести: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий метод, оцінку вірогідності банкрутства на основі математичних моделей, порівняння, факторний аналіз тощо.

4. Виділені особливості зарубіжного досвіду в оцінці фінансового стану підприємства, основні напрямки її проведення. Спостерігається достатньо велика кількість відмінностей розрахунку показників фінансового стану підприємства зарубіжних та українських авторів. До основних переваг зарубіжної методики можна віднести: конкретність, простоту, визначеність та інтерпретацію отриманих результатів.

5. Зауважено, що «Дніпро-Н» є сільськогосподарським товариством з обмеженою відповідальністю. Його основна сфера господарювання – це вирощування як зернових, так і бобових культур, насіння олійних культур. Підприємство зосереджене як на продукції рослинництва, так і на продукції тваринництва.

6. Провівши комплексне оцінювання фінансового стану підприємства, бачимо, що показники рентабельності на підприємстві зменшувались протягом останніх п'яти років. Виконавши розрахунки, можна помітити, що фінансовий результат підприємства у 2020 році мав спадаючу тенденцію в порівнянні з 2016-2018 роками. На досліджуваному підприємстві у 2019 році відбулося значне зменшення чистого прибутку. Це спричинено зменшенням доходу від реалізації товарів (послуг), чистого доходу від реалізації товарів (послуг) та валового прибутку. Лідером за п'ять років був 2018 рік. Це спричинено загалом значною сумою збитків у 2019 році та зменшенням чистого прибутку, як результату пройденної роботи. Позитивним явищем є значення коефіцієнту реінвестування, який становив 100% за всі п'ять років. Отже, за 2016-2020 роки було реінвестовано 100% чистого прибутку на підприємстві.

7. Проаналізувавши динаміку фінансової діяльності СТОВ «Дніпро-Н» за 2016-2020 роки, можна побачити, що власні обігові кошти зменшилися на 1791 тис. грн, що говорить про зменшення можливості розширитися. Через таку динаміку підприємство змушене запозичувати кошти у зовнішніх джерел формування майна (кредити, позики). Порівнявши дебіторську та кредиторську заборгованість, видно, що на підприємстві здатність відповідати за свої зобов'язання зменшилась. Таке високе значення може говорити нам про активне кредитування для розширення ринків збуту підприємства.

8. Обґрунтована доцільність застосування прогнозування вірогідності банкрутства по підприємству, що допоможе охарактеризувати його фінансове становище. Аналіз повинен містити в собі основні дані відповідних показників за декілька років в динаміці, що дозволяє проаналізувати схильність підприємства до банкрутства з плином часу.

9. В ході здійснення аналізу фінансового стану підприємства і визначення діагностики банкрутства були застосовані основні п'ять моделей, за якими ймовірність банкрутства СТОВ «Дніпро-Н» є низькою. Аналіз показав, що досліджуване підприємство достатньо платоспроможне та здатне ліквідувати власні зобов'язання. Проте, аналізовані дані говорять про зменшення узагальнюючого показника з роками, що вказує на поступове погіршення фінансового становища підприємства в останні два роки. Отже, можна відмітити, що задля або попередити банкрутство у наступні роки, підприємству слід присвятити увагу ефективному антикризовому управлінню.

10. Визначено, що СТОВ «Дніпро-Н» є досить великим і прибутковим підприємством, проте, проблеми фінансового стану все ж таки існують. До основних причин їх появи можна віднести високу конкуренцію з більш дешевою продукцією, більш якісні товари та на сьогоднішній час, пандемію, яка негативно вплинула на економічний стан підприємства.

11. Для створення сталого та непорушного фінансового стану підприємства і його результативного функціонування потрібно провести ряд заходів, що можуть допомогти підприємству знайти варіанти вирішення фінансових труднощів. Підприємству слід присвятити увагу оптимізації політики збуту. Необхідним є активізація маркетингової політики, яка буде спрямована на просування високо якісної продукції та нижчої за середньогалузеву ціну, що визначає її ринкову конкурентоспроможність. Також підприємству можна звернути увагу на розробку та виробництво нових видів продукції, що могли б зацікавити споживача та оволодіти нішею на ринку. Таке вдале впровадження чогось нового може здійснити позитивний вплив на фінансовий стан підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства : монографія / Г. М. Азаренкова, О. М. Брадул. Вінниця : ВНТУ, 2017. 172 с.
2. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О та ін. Основи підприємництва : підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
3. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник, Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
4. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України : колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань, 2016. С 151–156.
5. Бержанір І. А., Вінницька О.А., Гвоздей Н. І. Інтегральна оцінка. Молодий вчений, 2018. № 2(2). С. 682 - 686.
6. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
7. Бреус С. В., Шматуха В. С. Оцінка фінансового стану підприємства та основні напрями його покращення. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2016. № 12(2). С. 35-37.
8. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
9. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
10. Бурмака М. М., Бурмака Т. М. Управління розвитком підприємства на прикладі підприємств будівельної галузі : монографія. Харків: ХНАДУ, 2015. 204 с.
11. Безродна С. М. Організація підприємницької діяльності : збірник тестів і практичних завдань для студентів екон. Спеціальностей. Чернівці : ПВКФ «Технодрук», 2017. 62 с.

12. Біляк Т.О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. Основи підприємництва : підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
13. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
14. Власова Н. О., Міщенко В. А., П'ятак, Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А. В. Фінанси підприємств: Підручник / за наук. ред. проф. Н.О. Власової. Харків : Світ Книг, 2018. 437 с.
15. Верхоглядова Н. І. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 1 (11), Науковий вісник Класичного приватного університету. Запоріжжя, 2018. № 11. С. 55-60.
16. Волощук Л. О., Скаленко О. В. Удосконалення методичного забезпечення аналізу грошових потоків та інвестиційної діяльності промислового підприємства як складових оцінки його фінансового стану. Праці Одеського політехнічного університету. 2009. С. 256-262.
17. Волкова Н. А, Волчек Р. М, Гайдаєнко О. М. Економічний аналіз : Навч. посібник / за ред. Волкової Н.А./ та ін. Одеса: ОНЕУ, ротاپринт. 2015. 310 с.
18. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. Інфраструктура ринку. 2019. № 28. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019>.
19. Готра В. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. Економіка і суспільство, 2018. №8. С. 219 - 223.
20. Груб'як С. В. Аналіз фінансово-економічного стану промислового підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки, 2015. №5. С. 268 – 271.
21. Ганущак Т. В. Фінансова безпека бізнесу : підручник. Київ : Наукові знання, 2016. 266 с.
22. Добровольська О. В., Дуброва Н. П. MDA - аналіз для оцінювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі АВ ТОВ

"АГРО-ЦЕНТР К"). Проблеми системного підходу в економіці. 2021. Вип. № 1 (81). С. 53—59.

23. Добровольська О. В., Ясинська Д. В. Сучасна парадигма діагностики фінансового стану підприємства в період кризи. Економічний простір. 2021. Вип. 166. С. 81—84.

24. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. Агросвіт. 2021. № 20. С. 40–45.

25. Дорохова Н. Д. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник. Київ.-КНЕУ, 2018. 21 с.

26. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 143 с.

27. Економіко-математичні методи та моделі : навч. посібник / за заг.р ед. Мацкул В. М. Одеса: ОНЕУ, 2017. 405 с.

28. Зигрій О. В. Вплив ризиків та їх загроз на стан фінансово-економічної безпеки підприємств. Економіка і суспільство. 2016. №1. С. 9 - 10.

29. Ільїна С. Б., Мицак О. В. Моделювання фінансового стану підприємств : сутнісний підхід до інтегрованої оцінки. Журнал «Економічні науки». Випуск 59. Київ, 2016. № 4. С. 139-146.

30. Іванова В. В. Інтелектуальний бізнес : підручник. Суми: Університетська книга, 2017. 327 с

31. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз : підручник / за ред. проф. А. Г. Загороднього. Київ : Знання, 2015. 487 с.

32. Кузнецова Т. В., Красовська Ю. В., Подлевська О. М. Управління потенціалом підприємства : Навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2017.196с.

33. Козакова О. М., Забарна Е.М. Макроекономіка : підручник. Херсон: Олді-плюс, 2019. 428 с.

34. Кокарєв І. В. Основи економічної теорії : курс лекцій. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
35. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика : навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.
36. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А.І Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
37. Ладунка І. С., Кучеренко Є. А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах. Економіка і суспільство. 2016. № 15. С. 185 –188.
38. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкуентоспроможність підприємства : навч. Посіб. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
39. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 156с.
40. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством : теоретикометодичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с.
41. Отенко І. П., Азерков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2015. 156 с.
42. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка : Навчальний посібник / за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ». 2015. 348 с.
43. Павловська А. С., Руденко О. А. Антикризова економічна політика. Наукові засади формування та впровадження : навчально-методичний посібник, Черкаси : ЧДТУ, 2020. 151 с.
44. Попадюк О. І. Теорія фінансового аналізу : навчальний посібник. Київ, 2015. 112 с.
45. Посилкіна О. В., Баєва О. І. Макроекономіка. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти, які навчаються за економічними спеціальностями. Харків : НФаУ, 2018. 227 с.

46. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз. Спеціальні методи фінансового аналізу : навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2016. 76 с.
47. Сорока Й. Й. Зарубіжний досвід оцінювання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2015. № 2. С. 363–367.
48. Савельєв Є. В., Зварич І. Я. Міжнародна економіка : підручник для бакалаврів спеціальності «Економіка». Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 424с.
49. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства : Навч. посібн. 4-те вид. Київ : Каравела, 2015. 352 с.
50. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
51. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Дьякова Ю. Ю. Напрямки підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Економіка та суспільство, 2017. № 12. С. 642-648.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Моделі діагностики ймовірності банкрутства на прикладі СТОВ «Дніпро-Н»

Модель банкрутства	Норматив	Факт	Висновок
Е. Альтмана	$Z < 1,81$ – висока ймовірність збанкрутіти; [1,81–2,67] – середня; [2,67 – 2,99] – невелика; $Z > 2,99$ – дуже низька	2016р. – 4,8932; 2017р. – 4,3634; 2018р. – 4,6021; 2019р. – 8,0934; 2020р. – 2,9722.	Господарство фінансово стабільне
О. Терещенка	$Z > 2$ – стійке підприємство; $1 < Z < 2$ – порушення фінансової рівноваги; $0 < Z < 1$ – загроза збанкрутіти; $Z < 0$ – напівбанкрут.	2016р. – 6,5053; 2017р. – 6,4443; 2018р. – 7,1945; 2019р. – 4,3121; 2020р. – 2,8312.	Підприємство є прибутковим
Р. Таффлера	Критичне значення $Z \leq 0,200$	2016р. – 2,4232; 2017р. – 2,5132; 2018р. – 2,7657; 2019р. – 2,4834; 2020р. – 1,6345.	Підприємство є фінансово стійким
Р. Ліса	Критичне значення $Z \leq 0,037$	2016р. – 0,0824; 2017р. – 0,0823; 2018р. – 0,0824; 2019р. – 0,0734 2020р. – 0,0742.	Підприємству не загрожує банкрутство
Спрінггейта	$Z < 0,862$ – висока ймовірність банкрутства; $Z > 2,45$ – мінімальна ймовірність банкрутства	2016р. – 1,6775; 2017р. – 1,7543; 2018р. – 1,6665; 2019р. – 0,9964; 2020р. – 0,9964.	Фінансове положення підприємства стабільне

ДОДАТОК Б

Економіко-математичне моделювання фінансового стану СТОВ «Дніпро-Н»

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	y	ABx1	B3x2	IOBx3						
2	2776	712	478	1808						
3	3010	715	336	1963		b2	b1	b0		
4	3214	847	229	1359		3,598	-5,6298	-1404,9		
5	51	1086	361	1075		1,3854	4,9198	1307,93		
6	178	1204	69	617		0,8069	987,3491	-		
7						4,1779	2	-		
8						8145571,849	1949716,951	-		
9	ВЫВОД ИТОГОВ									
10						Кореляційний аналіз				
11	<i>Регрессионная статистика</i>						y	x1	x2	x3
12	Множественный R	0,99353237				y	1			
13	R-квадрат	0,98710657				x1	-0,9207205	1		
14	Нормированный R-квадр	0,94842628				x2	0,394365715	-0,6911	1	
15	Стандартная ошибка	360,784175				x3	0,824878421	-0,9739	0,75884462	1
16	Наблюдения	5								
17										
18	Дисперсионный анализ									
19		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Значимость F</i>				
20	Регрессия	3	9965303,579	3321768	25,51962679	0,144264101				
21	Остаток	1	130165,221	130165,2						
22	Итого	4	10095468,8							
23										
24		<i>Коэффициенты</i>	<i>Стандартная ошибка</i>	<i>т-статисти</i>	<i>P-Значение</i>	<i>Нижние 95%</i>	<i>Верхние 95%</i>	<i>жние 95,1</i>	<i>Верхние 95,0%</i>	
25	Y-пересечение	19071,23586	5497,439495	3,469112	0,178667317	-50780,35589	88922,8276	-50780	88922,8276	
26	x1	-14,08859457	3,768191348	-3,73882	0,166378418	-61,96800532	33,79081618	-61,968	33,79081618	
27	x2	-3,326409652	1,900350304	-1,75042	0,330433002	-27,47264969	20,81983039	-27,473	20,81983039	
28	x3	-2,481241901	1,702982212	-1,457	0,38292746	-24,11968255	19,15719875	-24,12	19,15719875	

